

**T.C
İSTANBUL KÜLTÜR ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ**

**TÜRKİYE’DE SİGORTACILIK, SİGORTACILIĞIN GELİŞİMİ, EKONOMİK
İŞLEVLERİ VE SORUNLARI**

**YÜKSEK LİSANS TEZİ
Irmak UĞURLU KESKİN
1103030034**

**Anabilim Dalı: İktisat
Programı: Para ve Sermaye Piyasaları**

Tez Danışmanı: Dr. Öğr. Üyesi Nazife Merve Hamzaoglu

MAYIS 2023

T.C
İSTANBUL KÜLTÜR ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

TÜRKİYE’DE SİGORTACILIK, SİGORTACILIĞIN GELİŞİMİ, EKONOMİK
İŞLEVLERİ VE SORUNLARI

YÜKSEK LİSANS TEZİ
Irmak UĞURLU KESKİN
1103030034

Anabilim Dalı: İktisat
Programı: Para ve Sermaye Piyasaları

Tez Danışmanı: Dr. Öğr. Üyesi Nazife Merve Hamzaoglu
Jüri Üyeleri: Dr. Öğr. Üyesi Derya Bilgin
Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Anıl Doğan

MAYIS 2023

ÖNSÖZ

Bu çalışmada beni destekleyen sevgili aileme ve çalışmamda bana yol gösteren desteklerini esirgemeyen sevgili tez danışmanım Dr. Öğr. Üyesi Nazife Merve Hamzaoglu'na, bana bu süreçte sonsuz destek olan değerli hocam Arş. Görevlisi Aras Yolusever'e, çeviri ve son kontrollerde destekleri için kardeşim Enver Keskin'e teşekkürlerimi borç bilirim.

MAYIS 2023

Irmak UĞURLU KESKİN

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	i
İÇİNDEKİLER.....	ii
TABLO LİSTESİ.....	v
GRAFİK LİSTESİ.....	vi
KISALTMALAR LİSTESİ.....	vii
ÖZET	viii
ABSTRACT.....	x
1.BÖLÜM: SİGORTADA RİSK, SİGORTANIN TEMEL KAVRAMLARI VE TÜRK SİGORTA SEKTÖRÜNÜN GELİŞİMİ.....	1
1.GİRİŞ	1
1.1. RİSK KAVRAMI VE SİGORTADA RİSK.....	3
1.1.1.Kaynağına Göre Riskler; Ekonomik, Sosyal ve Fiziki Riskler	3
1.1.2. Gerçekleştiği Coğrafi Alana Göre Riskler; Ulusal ve Uluslararası Riskler.....	4
1.1.3. Etkilediği Gruba Göre Riskler; Temel ve Özel Riskler	4
1.1.4. Sahip Olma Durumuna Göre Riskler; Bireysel ve İşletme Riskleri	4
1.2. SİGORTADA RİSK YÖNETİMİ.....	5
1.3. SİGORTANIN TEMEL UNSURLARI VE KAVRAMLAR.....	5
1.3.1.Genel Olarak Reasürans Çeşitleri	6
1.3.2. Sigortanın Temel Prensipleri	6
1.3.3. Sigorta İşlemlerinde Kullanılan Belgeler ve Sigorta Branşları.....	7
1.3.4. Hasar ve Tazminat	8

1.3.5. Sigortanın Prensipleri.....	9
1.3.5.1. Sigortalabilir Menfaat Prensibi	9
1.3.5.2. Azami İyi Niyet Prensibi	9
1.3.5.3. Tazminat Prensibi	10
1.3.5.4. Halefiyet Talebi	10
1.3.5.5. Hasara Katılım Prensibi	11
1.3.5.6. Yakın Sebep Prensibi	11
1.4. TÜRKİYE’DE SİGORTACILIK VE TÜRK SİGORTA SEKTÖRÜNDEKİ GELİŞMELER.....	11
1.4.1. 1923-1966 Dönemi	13
1.4.2. 1961-2001 Dönemi	14
1.4.3. 2001 Sonrası Dönem ve Sektörde Yaşananlar.....	15
1.5. SİGORTA SEKTÖRÜNÜN EKONOMİK İŞLEVLERİ	23
1.5.1. Sigortanın Ticareti Arttırma İşlevi.....	24
1.5.2. Sigortanın Ekonomide Kayıt Dışılığı Önleme İşlevi	24
1.5.3. Sigortanın Ekonomide Tasarrufu Arttırma İşlevi	24
1.5.3.1. Sigorta Sektörünün Gelişmesinde Blockchain Teknolojisinin Faydaları	26
1.6. SİGORTA SEKTÖRÜNÜN SORUNLARI	28
1.6.1. Sigorta Sektörünün Ekonomiden Kaynaklı Sorunları.....	28
1.6.2. Tüketicilerden Kaynaklanan Sorunlar	31

1.6.3. Sigorta Şirketlerinden Kaynaklanan Sorunlar	34
2.BÖLÜM: LİTERATÜR TARAMASI.....	35
2.1. SİGORTA SEKTÖRÜNÜN EKONOMİK BÜYÜMEYE KATKILARI	35
2.1.1. Refah Artış Etkisi.....	35
2.1.2. Sigorta Sektörünün Ekonomik Büyüme ve GSYH İlişkisi.....	35
2.1.3. Türk Sigorta Sektörünün Finans Sektörü İçerisindeki Yeri.....	37
2.1.4. Dijitalleşmenin Sigorta Sektörüne Faydaları	38
2.2. SİGORTA SEKTÖRÜNÜN SORUNLARI	38
3.BÖLÜM: TÜRK SİGORTA SEKTÖRÜNÜN DÜNYA İLE KARŞILAŞTIRILMASI ..	40
3.1. METODOLOJİ	40
3.1.1. Araştırmanın Yöntemi	40
3.1.2. Araştırmanın Kapsamı ve Kısıtları	40
3.1.3. Araştırmanın Bulguları	41
3.1.4 Türk Sigorta Sektörünün Dünya İle Karşılaştırılması	48
3.1.5. Öneriler	50
SONUÇ.....	51
KAYNAKÇA	55

TABLO LİSTESİ

Tablo:1 Sigorta Branşları.....	8
Tablo 2: Sağlık Sigortaları Prim Gelirleri.....	16
Tablo 3: Katılım Sigortacılığı İle Geleneksel Sigortacılığın Farkları.....	20
Tablo 4: 2020 yılı Covid-19 Sonrası Sigorta Branşları İstatistikleri	21
Tablo 5: Finans Sektörünün Aktif Büyüklük Karşılaştırması.....	22
Tablo 6: Borsa İstanbul 2020-2022 Sigorta Endeksinde Yer Alan Şirketler.....	25
Tablo 7: Yıllık Ortalama Kullanılabilir Gelir Tablosu	29
Tablo 8: Gini Kat Sayısı Hesaplama.....	30
Tablo 9: 2012-2019 Sigortanın Tercih Edilmeme Sebepleri Karşılaştırması	33
Tablo 10: Sigorta Sektörünün Güçlü ve Zayıf Yönlerinin Karşılaştırılması	41
Tablo 11: Yangın Sigortaları Prim Gelirleri	42
Tablo 12: Kredi Sigortaları Prim Gelirleri.....	42
Tablo 13: Kredi Sigortaları Prim Gelirleri.....	43
Tablo 14: Sağlık Sigortaları Prim Gelirleri.....	44
Tablo 15: Kara Araçları Sigortaları Prim Gelirleri	44
Tablo 16: Nakliyat Sigortaları Prim Gelirleri	44
Tablo 17: Pazar Payı, İstihdam, Kar ve Prim Gelirleri Karşılaştırmalı Tablosu (2021-2022)	47
Tablo 18: Türkiye GSYH, G-7 Ülkeleri ile Karşılaştırması	49
Tablo 19: Türk Sigorta Sektörünün Gelişmiş Ülkelerin Prim Gelirleri ile Karşılaştırılması	49
Tablo 20: Türk Sigorta Sektörünün Gelişmekte Olan Ülkelerin Prim Gelirleri ile Karşılaştırılması	50

GRAFİK LİSTESİ

Grafik 1: Yıllara göre sigorta sektöründeki istihdam karşılaştırması	23
Grafik 2: Seçili Ülkelerdeki Ortalama GSYİH büyüme oranı	29
Grafik 3: 2019 Sigorta Bilinirliği Karşılaştırması	33
Grafik 4: 1998-2009 Toplam Prim Geliri Artışı	43
Grafik 5: 2010-2020 Toplam Prim Geliri Artışı (TL)	45
Grafik 6: 2016-2020 Türk sigorta sektörünün GSMH katkıları (%)	46
Grafik 7: Finansal Kayıp Sigortaları	46
Grafik 8: Yıllara Göre Sigorta Sektöründeki İstihdam Karşılaştırması	48

KISALTMALAR LİSTESİ

AB: Avrupa Birliği

ABD: Amerika Birleşik Devletleri

BES: Bireysel Emeklilik Sistemi

BİST: Borsa İstanbul

GSYH: Gayri Safi Yurt İçi Hasıla

SDDK: Sigortacılık ve Özel Emeklilik Düzenleme ve Denetleme Kurumu

SEGEM: Sigortacılık Eğitim Merkezi

SİSBİS: Sigorta Suistimalleri Bilgi Paylaşım Sistemi

SİSEB: Sigorta Sahteciliklerini Engelleme Bürosu

TBMM: Türkiye Büyük Millet Meclisi

TOBB: Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği

TRAMER: Trafik Sigortaları Bilgi Merkezi

TSB: Türkiye Sigortalar Birliği

TÜİK: Türkiye İstatistik Kurumu

Üniversite: İstanbul Kültür Üniversitesi
Enstitü: Lisansüstü Eğitim Enstitüsü
Anabilim Dalı: İktisat
Programı: Para ve Sermaye Piyasaları
Tez Danışmanı: Dr. Öğr. Üyesi Nazife Merve Hamzaoglu
Tez Türü ve Tarihi: Yüksek Lisans- Mayıs 2023

ÖZET

Sigortacılık sektörü son yıllarda Türkiye’de yükseliş trendi göstermektedir. Sigorta şirketleri ortaya çıkardıkları katma değerın büyüklüğü, istihdama sağladıkları katkı sebebiyle, faaliyette bulundukları ülkelere ekonomik getiri sağlayan önemli finansal kuruluşlardır. Sigorta ekonomilerde tasarruf kaynağı oluşturan, kayıpları önleyen bir mekanizma sağlar ve uluslararası ticareti ve ekonomik ilişkileri geliştirir. Sigorta şirketleri faaliyet gösterdikleri ülkelerin önemli bir vergi kaynağıdır. Büyük ölçekli yatırımların risk oranını düşürerek yatırım kararlarının alınmasının önünü açar ve kolaylaştırır (Sefer vd., S:18).

Teknolojinin gelişmesi, yaşam koşullarının değişmesi ise risk çeşitliliğinin artmasına sebep olmuştur. Sektör geliştikçe, şirket sayısı arttıkça sigorta pazarlaması zorlaştığından, dünya piyasalarında yeni satış kanalları, pazarlama alanları aranmaya başlanmıştır. Dağıtım kanalı olarak şirketlerin genel müdürlükleri, internet uygulamaları, brokerler, sigorta acenteleri, banka şubeleri kullanılmaktadır. Teknolojinin hayatımızdaki yerinin hızlı artışı bilgi ve veri güvenliğine olan ihtiyacı da arttırmıştır. Finans gibi kişisel verilerin içinde olduğu birçok işlemin bir arada yürütüldüğü alanlarda bu ihtiyaç daha da fazladır. Kripto paraları mümkün kılan blockchain teknolojisi tüm sektörlerle etki ettiği gibi sigortacılık sektöründe de kullanılmaya başlanmıştır. Önümüzdeki senelerde birçok firma tarafından ödeme aracı olarak kullanılacağı ön görülmektedir. Blockchain ile sigortacılıkta yeni poliçe türleri ortaya çıkmaya başlamıştır. Sigortacılık sektöründe blockchain ile poliçe satışı yapan şirketler yaşamımızda yerini almıştır.

Bu çalışmada Türk Sigorta sektörünün gelişimi için neler yapılabilir, sigorta sektörünün ekonomik işlevleri ve sorunları nelerdir sorularına cevap aranmıştır. Yapılan çalışma sonucunda sigortacılık sektörünün gelişimi ile ekonominin büyümesi arasında pozitif ilişki tespit edilmiştir. Sigorta sektörü istihdama katkı sağlamaktadır, yıllar içerisinde çalışan sayısı sürekli yükseliş halindedir. Sigorta işlemlerinde toplanan prim gelirlerinin bir kısmı hazineye aktarıldığından

sigorta sektörü ülke ekonomisine fon sağlar. Sigorta sektörü, finans sektörünün aktif büyüklüğü içerisinde 2. en büyük paya sahiptir. Bu nedenle sektörün geliştirilmesi için teknolojik gelişmeler yakından takip edilmeli, halkın sigorta hususunda yeterli bilgilendirilmesi gereklidir. Enflasyon, işsizlik, terör, siyasi krizler, maddi yetersizlikler sigortaya karşı olan olumlu yaklaşımı azaltabilir. Ekonomik sorunlar bireyleri öncelik olarak zorunlu ihtiyaçlarını karşılamaya yöneltir. Türk Sigorta sektörü yeterli sigorta bilinci oluşmaması ve sigortacılığın yaygınlaşması konusunda önünde engeller bulunmasına rağmen gelişmeye açık bir potansiyeli vardır. Kişi başına düşen gelirin artması, sigorta sektöründe donanımlı personellerin tercih edilmesi sigorta sektörünün finansal performansını arttıracaktır.

Anahtar Kelimeler: Sigorta, Risk, Sigortacılığın Gelişimi, Ekonomik Büyüklük

University: Istanbul Kültür University

Institute: Institute Of Graduate Studies

Department: Economics

Programme: Monetary and Capital Markets

Supervisor: Asst. Prof. Dr. Nazife Merve Hamzaoglu

Degree Awarded and Date: MS- May 2023

ABSTRACT

In recent years, the insurance sector has shown an upward trend in Turkey. Insurance companies provide economic returns to the countries where they operate as a result of the size of the added value they produce as well as their contribution to employment; therefore, they are among the crucial financial institutions. Insurance provides a mechanism that constructs a source of savings and prevents losses in economies, and improves international trade and economic relations. Insurance companies could be seen as an essential source of taxation in the countries they are engaged in. They pave the way for and facilitate investment decisions by reducing the risk ratio of large-scale investments. (Sefer, et al. P:18).

The development of technology and the change in living conditions have caused an increase in risk diversity. Insurance marketing becomes more difficult due to the fact that as the sector improves and the number of companies increases; thus, new sales channels and marketing areas are starting to be sought in the world markets. General directorates of companies, internet applications, brokers, insurance agencies, and bank branches are operated as distribution channels. The rapid development of technology in our daily lives has also increased the need for information and data security. In such areas as finance, in which many transactions, including personal data, are carried out together, this need is required much greater. As Blockchain technology, which makes cryptocurrencies possible, affects all sectors, it has started to be used in the insurance sector as well. It is expected that it will be used as a means of payment by several companies in the following years. In addition to making cryptocurrencies possible, Blockchain technology has been initiated to be used in the insurance sector as it affects entire sectors. As a consequence of blockchain, new policy types have started to emerge in insurance. In the case of the damage, which is specified in the contracts, the payment is delivered instantly to the insured. In the insurance sector, companies selling policies with blockchain have started to take their place in our lives.

This thesis seeks to answer the questions of what could be done for the development of the Turkish insurance sector as well as what are the economic functions and problems of the insurance sector. As a consequence of the study, a positive correlation has been found between the development of the insurance sector and the growth of the economy. It has been acknowledged that the insurance sector contributes to employment, as the number of employees has constantly been increasing over the years. Since some of the collected premium incomes are transferred to the treasury, the insurance sector provides funds to the national economy. The insurance sector has the second highest share in the asset size of the financial sector. Therefore, in pursuance of the development of the sector, technological developments should be carefully followed, and the public should be adequately informed about insurance. Inflation, unemployment, terrorism, political crises, and financial inadequacies lessen the positive attitude towards insurance. Economic problems lead individuals to prioritize fulfilling their essential needs. Despite the fact that there is a lack of adequate insurance awareness and a number of obstacles endure to the widespread usage of insurance, the Turkish Insurance Sector has the potential to develop. The development in terms of per capita income and the preference for qualified personnel in the insurance sector will increase the financial performance of the insurance sector

Key Words: Insurance, Risk, Development of Insurance, Economic Growth

1.BÖLÜM:

SİGORTADA RİSK, SİGORTANIN TEMEL KAVRAMLARI VE TÜRK SİGORTA SEKTÖRÜNÜN GELİŞİMİ

1.GİRİŞ

Bu çalışmanın amacı, Türkiye’de sigortacılık sektörünün performansının belirlenmesi, sektörde meydana gelen gelişmelerin incelenmesi, risk anında birey ve kurumların sigorta ettirme tercihlerinin ele alınması, Türk sigorta sektörünün geliştirilmesi için öneriler sunulması ve sektörün ekonomik büyüme üzerindeki katkılarının değerlendirilmesidir. Türk sigorta sektörünün diğer büyük ekonomi ülkeler ile prim gelirleri karşılaştırılmış, Türk sigorta sektörünün örneklem olarak seçilen ülkelerden daha geride ilerlemesinin sebepleri araştırılmıştır.

Türk Ticaret kanununda sigortacılık terimi şu şekilde tanımlanır: “Sigorta bir akittir ki sigortacı belirlenen bir prim oranı karşılığında sigortacı tarafından diğer kimselerin para ile ölçülebilir bir menfaatini halele uğratan bir tehlikenin meydana gelmesi halinde tazminat vermeyi yahut bir veya birkaç kişinin hayat müddetleri sebebiyle veya hayatlarında meydana gelen belli bir takım hadiseler dolayısıyla bir para ödemeyi veya sair edalarda bulunmayı üzerine alır.” (1263 Sayılı Türk Ticaret Kanunu)

Risk ve belirsizlik durumu, geçmişte meydana gelen riskler kişilerin, kurumların sigorta poliçesi satın alma hususundaki kararlarını etkiler. Bireylerin sigorta alışkanlığı kişilerin ön yargılarından, bazı psikolojik faktörlerden ve bilişsel süreçlerden etkilenmektedir (Arslan, 2019).

Sigorta sektörü istihdama, ekonomik büyümeye katkı sağlamaktadır, sigorta primlerinin artışı ülke ekonomisine kaynak sağlar, toplanan prim gelirlerinin GSYH üzerinde olumlu etkileri vardır. Nitelikli eleman gücünün artışı sigorta bilinirliğini ve toplanan prim gelirlerini arttıracaktır. Artan verim, azalan maliyetler, teknolojik gelişmelerin yakından takip edilmesi sigorta şirketlerinin performansını en üst düzeye çıkaracaktır.

Sigortanın temel amacı, bireyleri ve ekonomik varlıkları tehdit eden, meydana gelip gelmeyeceği hangi ölçüde ve ne zaman meydana geleceği belli olmayan risklere karşı sigortalıyı korumaktır. Kişiler, işletmeler var olduğu müddetçe, kendilerini tehdit eden risklere karşı korunma ihtiyacı hissetmektedirler. Sigorta olası tehlikelere karşı duyulan güven ihtiyacının sonucudur. Bir ülkenin ekonomik büyümesinin hızlandırmasını sağlamak için tasarrufun teşviki, araştırma ve

geliştirmelerin desteklenmesi, uluslararası ticaretin teşviki, teknolojinin yakından takip edilmesi gerekir. Bu açılardan bakıldığında sigorta sektöru ekonomik büyümede önemli bir rol oynamaktadır.

Sigortacı tarafından toplanan primler ortak bir havuzda birikir ve bireylerin, işletmelerin zararları bu havuzdan karşılanır. Sigortacılık, risklerin gerçekleşmesi halinde bu hasarların ödenmesinden ibaret bir sektör olmayıp ekonominin tasarruf kaynağı olarak fon sağlar. Emeklilik ve hayat sigorta şirketleri finansal sistem içerisinde kurumsal yatırımcı olarak görev üstlenirler. Kurumsal yatırımcı şirketler, küçük bireysel tasarrufların bir araya gelerek oluşturduğu büyük fon haline gelir, ekonomiye tasarruf kaynağı olurlar. Kredi kullanımında sigorta poliçesi zorunlu bir unsur olarak karşımıza çıkar. Kredi kullanan kişi krediye bağlı olarak hayat sigortası satın almak zorundadır. Kredi müşterisinin vefatı halinde kredinin geri ödenmeme riski ortadan kalkar.

Sigorta şirketleri hizmet sektöründe istihdam sağlar ayrıca girişimcileri risklere karşı koruduğundan ekonomiye de istihdam kaynağıdırlar. Sağladığı güvence ve tasarruf kaynağı olması bakımından, sigorta sosyal refah düzeyinin yükselmesine de katkıda bulunmaktadır. Ülkelerin sigorta işlemleri için ayırdığı fon, gelişmişlik düzeyini gösteren en önemli göstergelerden biridir. Uluslararası ticaret ortamında alıcı ve satıcılar risklerini en düşük seviyeye indirmek amacıyla sigortadan faydalanırlar.

1.1. RİSK KAVRAMI VE SİGORTADA RİSK

Risk henüz gerçekleşmemiş, ileride gerçekleşme olasılığı olan tehlikedir. Sigorta, riskin gerçekleşmesinden doğacak ekonomik zararın olumsuz etkisinden sigorta dayanışmasına katılanları korumak amacıyla riskin yöntemidir. Riskin bedeli olan prim sigortalı tarafından sigortacıya ödenip miktarı aktüeryal hesaplara dayanarak bulunur.

Mal sigortalarında tehlike, hayat sigortalarında meydana gelen olay riskin konusunu oluşturur. Aktüeryal hesaplara göre meydana gelme olasılığı tespit edilemeyen olaylar risk kabul edilemez. Bir riskin sigorta kapsamı içerisine girebilmesi için tesadüfi olması, ölçülebilir ve yasal olması, para birimi ile değerlendirilebiliyor olması, basit ihmaller sonucu gerçekleşmesi gereklidir. Risk gerçekleştiğinde ekonomik kaybın karşılanabilmesi, zararın finansal değerinin belirlenebilmesi gereklidir. Sigorta kapsamına giren riskler olabildiğince tek tip olmalıdır. Hasarın doğru tahmin edilebilmesi için riskin belirlenebilmesi ve zararın şiddetinin hesaplanmasında benzer birimlerin bir araya getirilmesi kayıpların değerini tespit etmeyi kolaylaştırır.

Sigorta; “sigorta sözleşmesi, sigortacının bir prim karşılığında kişinin para ile ölçülebilir bir menfaatini zarara uğratan tehlikenin, rizikonun meydana gelmesi halinde bunu tazmin etmeyi ya da bir veya birkaç kişinin hayat süreleri sebebiyle ya da hayatlarında gerçekleşen bazı olaylar dolayısıyla bir para ödemeyi veya diğer edimlerde bulunmayı yükümlendiği sözleşmedir” (1401 sayılı Türk Ticaret Kanunu) Sigorta ile insan hayatını etkileyen, ekonomik kayıplara neden olan riskler güvence altına alınmaktadır, her tür risk sigorta kapsamına girmez. Sigorta edilebilir riskler, çok sayıda kişinin veya işletmenin karşı karşıya kaldığı ve olasılığı tespit edilebilen ancak aynı anda gerçekleşme olasılığı zayıf olan risklerdir.

1.1.1.Kaynağına Göre Riskler; Ekonomik, Sosyal ve Fiziki Riskler

Ekonomik riskler gerçek kişilerin ve işletmelerin faaliyetlerini etkiler. Ülkelerin dış ticaret ve istihdam politikaları, enflasyon, büyüme ve kalkınma politikaları, siyasi istikrarsızlıklar ekonomik risk yaratan faktörlerdir. Ekonomik sebeplerle ortaya çıkan risklerin geneli sigorta kapsamında yer alır

Sosyal riskler ise bireylerin davranışından kaynaklanır: saldırı, gasp, hırsızlık gibi risklerdir. Bu tür riskler kişilerin çevresi, ahlakı, yetiştirme tarzı ve alışkanlıkları ile ilişkilidir. Öte

yandan fiziksel riskler ise; doğa olayları ve kişilerin davranışları kaynaklı olabilir. Yangın, kalitesiz bina yapımı kişilerin davranışları ile birlikte dolu, deprem, fırtına, hortum gibi doğa olayları fiziksel riskler kapsamındadır. Bu tür riskler ile ilgili teknik bilgiler toplanarak değerlendirme yapılır (Orhaner, 2013: 36).

1.1.2. Gerçekleştii Coğrafi Alana Göre Riskler; Ulusal ve Uluslararası Riskler

Ülke sınırları içindeki ekonomik ve siyasi olaylardan dolayı kişi, kurum ve işletmeleri etkileyen riskler ulusal risklerdir. Vergi uygulamaları, ithalat ve ihracat düzenlemeleri, alınan ekonomik tehditler, hükümet değişikliği ulusal risk kaynaklıdır.

Ülke dışında farklı ülkelerde ortaya çıkan savaş ve savaş olasılıkları, finansal krizler uluslararası kuruluşların uygulama değişiklikleri işletme faaliyetleri ve kişileri etkileyen uluslararası risk kaynaklarıdır (Orhaner, 2013: 37).

1.1.3. Etkilediği Gruba Göre Riskler; Temel ve Özel Riskler

Temel riskler; büyük sorunlar yaratan, geniş kitleleri etkileyen risklerdir. Savaş, doğal afet olayları, ekonomik kriz ve terör temel risk kaynaklarıdır. Temel riskleri sigorta kapsamına alan sigorta şirketleri bu riskleri reasürans şirketleriyle paylaşıp riski azaltmayı tercih etmektedirler (Orhaner, 2013: 36-37).

Özel riskler ise bir ya da birden fazla kişiyi etkileyen bireysel nitelikli risklerdir. Kaza, hırsızlık, gasp, yangın vb. riskler özel riskler kapsamına girer.

1.1.4. Sahip Olma Durumuna Göre Riskler; Bireysel ve İşletme Riskleri

Bireysel riskler, kişinin kendisinin veya çevresinin yaşamını etkileyen risklerdir. Bu risklerin gerçekleşmesi yine bireysel kayıplara sebep olur. Ölüm, sakatlık, işsizlik, hastalık, yaşlılık vb. durumlar bireysel risk sayılabilir. İşletmenin faaliyetlerini etkileyen risklerde vardır. Yönetici ve ortaklardan birinin vefatı veya sakatlığı, mal hasarı gibi durumlar işletmenin faaliyetlerini olumsuz etkiler. Yangın, deprem, sel gibi doğa olayları da işletmenin faaliyetlerinin dolaylı olarak aksamasına veya durmasına sebep olmaktadır. İşletmenin faaliyetlerini sağlıklı olarak sürdürebilmesi için sigorta gereklidir. İşletme ve kişiler açısından risk, kaybetme veya kaybetmeme olasılığı bulunan risklerdir. Bu risklere saf risk adı verilir. Saf riskte kar veya kazanma olasılığı yoktur, saf risk sigortacılığı ilgilendiren risk türüdür. Kaybetme ve kazanma

olasılığı olan risklere spekülâtif risk adı verilir. Spekülâtif risklerde kar alma olasılığı mevcuttur. Sigorta ile risk yönetimi için sigortalının bir menfaatinin zarara uğraması gereklidir. Gerçekleşme olasılığı yüksek riskler kötü risk, gerçekleşme olasılığı düşük riskler iyi risktir (Orhaner, 2013: 37-39).

1.2. SİGORTADA RİSK YÖNETİMİ

Risk yönetimi, mevcut risk durumunun tanımlanması, analizinin yapılması, önleyebilmek için nasıl bir politika izlenmesi gerektiğinin belirlenmesi gibi süreçlerin bütünüdür. Sigortacılıkta risk yönetimi; geleceğe yönelik olan risk, tehlike ve başarısızlıkları önleme yöntemidir. Sigorta şirketleri risk yönetim faaliyetlerinden ortaya çıkan istatistiksel yöntemleri kullanarak veri tabanını oluşturur. Bu verilerden oluşan trendlere bakarak risklerin artma ve azaltma yönü hakkında bilgi verebilmektedir. Yöntemler arasında riskten kaçınma, riski yönetme, paylaşma ve transfer etme, riski azaltmak vardır. Sigorta sektöründe riskten kaçınma oldukça kısıtlıdır. Risk çok kısa süre için bile kabul edilemez, risk yaratılacak eylemde bulunamaz. Riskin bir kısmı sigorta şirketi tarafından üstlenilmekte, bir kısmı diğer sigorta şirketlerine veya reasürans şirketlerine transfer edilmektedir (Orhaner, 2013: 39).

1.3. SİGORTANIN TEMEL UNSURLARI VE KAVRAMLAR¹

Sigortacı, sigorta sözleşmesi, sigortalı sigortanın temel unsurlarıdır. *Sigortacı*; karşılaşılabilecek olası risklere karşı sigorta yaptırmak isteyen kişi ve işletmelere teminat veren, prim karşılığında sözleşme süresi boyunca rizikoyu üstlenen sigortacılık konusunda ruhsat sahibi olan şirketlerdir. *Sigortalı*; sigortacı ile sigorta sözleşmesi yapan, sigortalanacak unsuru güvence altına alınan kişi veya kurumdur. *Sigorta sözleşmesi*; sigortalı ve sigortacının karşılıklı olarak yaptığı anlaşmadır. Sigorta sözleşme koşullarını içeren belge *poliçe* olarak, sigorta ettirenin ödediği bedel ise *sigorta primi* olarak adlandırılır.

Sigorta poliçesine sahip olmak için ödenen sigorta primi sigortalanan unsurun piyasa değerine uygun ve adil olmalıdır. Güvenliği teşvik edici, hasarı önleyici ve ekonomik ölçülere uygun nitelikte olmalıdır. Sigorta bedelinin sigorta değerini aşması durumuna *aşkın sigorta* denir. Sigorta bedelinin sigorta değerinin altında kalması durumuna ise *eksik sigorta* denir.

¹ Sigortanın Temel Unsurları ve Kavramları konusuna ait alt başlıklar ve alıntılar TÜRKİYE SİGORTA TEMEL SİGORTACILIK EĞİTİMİ online eğitim notlarından düzenlenmiştir.

Sigortalıyı olabilecek hasarlara karşı korumak olan sigorta şirketlerinin aynı şekilde korunmaya ihtiyacı vardır. Bu amaçla sigorta şirketlerinin kendilerini başka sigorta şirketine sigortalatmasına *reasürans* denir. Reasürans şirketleri sigortacılık sisteminin içerisinde yer alır. Reasürans sözleşmesinde sigortacıya *reasürör* sigortalı şirkete ise *sedan şirket* denir. Reasürans sözleşmesinde sigorta şirketi ödemiş olduğu tazminatla uğradığı zararın tamamını veya bir kısmını reasürans akdine dayanarak reasürör şirketten talep edebilir. Reasürör de üstlendiği riski başka bir şirkete devretmesine *retrosesyon* denir.

1.3.1.Genel Olarak Reasürans Çeşitleri

İhtiyari reasürans; en eski reasürans yöntemi olup, reasürans şirketlerine tek tek başvurma ve rizikoların teker teker bağımsız ele alınması gibi uygulamaları nedeniyle ağır işleyen, maliyetli reasürans çeşididir. *Trete Reasürans*; kapsamlı bir reasürans anlaşmasıdır. Reasürans alacak ve verecek taraflar, başlangıçta yapacakları anlaşma ile bir yıllık süre içerisindeki tüm esasları belirleyerek sedanın otomatik bir teminata sahip olmasını sağlarlar. *Karşılıklı İş Alışverişi*; Bir şirketin reasürans yoluyla devrettiği işe karşılık iş istemesidir. Artan masraflar nedeniyle sigorta şirketleri portföylerini arttırmaları gerekmektedir, karşılıklı iş alışverişi maliyeti direk sigorta istihsalı maliyetinden düşük olduğu için önem kazanmaktadır. *Pool Anlaşmaları*; Bir grup şirketin işlerini belirli bir havuzda toplamaları, prim ve hasarı paylaşmalarıdır. Üye şirketlerin kendisinin devrettiği işten hissesi oranında kar payı alması söz konusudur. Şirketlerin kendi olanaklarıyla yaratamayacakları geniş bir portföye sahip olmalarını sağlar.

1.3.2. Sigortanın Temel Prensipleri

Sigortacılık; bilim, teknoloji ve sanayinin gelişmesine bağlı kalarak yeni ürünler ve branşlarla gelişmeye devam edecek bir sektördür.

Sigortanın temel prensipleri şunlardır:

- Sigortalı olabilir ve parayla ölçülebilen bir menfaatin olması
- İyi niyet olması
- Tazminat esasının sigorta sözleşmesinde yer alması
- Sigortacının, sigortalının zararını tazmin ettikten sonra kusurlu taraftan kusur oranında hasar ödemesi talep etme hakkının bulunması

- Sigortalının, sigortacıdan tazmin talebinde bulunabilmesi için meydana gelen zararın sigorta sözleşmesinde teminat altına alınmış olması (Şenyiğit vd., S:7-10).

Sigortacılığın fonksiyonları ise aşağıda belirtilmiştir:

- Tasarruf kaynağı olarak fon sağlamak
- Kredi sağlamak
- İstihdamı arttırmak
- Sosyal refah düzeyini yükseltmek
- Uluslararası ticaret ve ekonomik ilişkilerin genişlemesinde etken olmak
- Fiyatların daha gerçekçi ve istikrarlı olmasını sağlamaktır.

1.3.3. Sigorta İşlemlerinde Kullanılan Belgeler ve Sigorta Branşları

Bir sigorta sözleşmesinin sağlanabilmesi için aşağıdaki belgelerin kullanılması gereklidir. *Teklifname*, Bir sigorta şirketi sigorta poliçesi düzenlemeden önce sigortalının sigorta açısından değerlendirilebilmesi amacıyla hazırlanan belgedir. Sigorta edilmek istenen rizikonun içeriği hakkında sigortalıya bilgi vermek suretiyle düzenlenir. Teklifname aslında bir sigortalı talebidir, icap olarak adlandırılır.

Sigorta Sözleşmesi; sigorta koruması bir sözleşme ile sağlanabilir, karşılıklı yükümlülük doğurur. Sigortacının yükümlülüğü sigorta tazminatı veya bedelini ödemek, sigorta ettirenin yükümlülüğü ise prim ödemektir. Sigorta sözleşmeleri tesadüfe bağlı sözleşmedir. Çünkü rizikonun gerçekleşip gerçekleşmeyeceği belli olmadığından sigortacının borcu veya kapsamı belirsizdir.

Sigorta Poliçesi; başlangıç ve bitiş tarihleri belli olan, sigortalının mal veya cana ait bilgilerini, ödenecek prim ve teminat detayını içeren sigorta sözleşmesine ait bir belgedir. Poliçelerde bulunması gereken bilgiler şu şekildedir; sigortanın konusu, sigortalı ve sigortacının ismi ve adresi, teminatlar, teminat başlangıç ve bitiş tarihleri, sigorta bedeli, prim tutarı ve poliçenin ödeme şartları, tanzim tarihi.

Temditname (Yenileme Poliçesi/ Tecditname); sigorta sözleşmesi sonra erdikten sonra poliçenin otomatik olarak sigortacı tarafından yenilenmesi ve ilk sözleşmede belirlenen hükümleri içeren yeni bir poliçenin düzenlenmesi yenileme veya temdit(tecdit) olarak adlandırılır.

Zeyilname; poliçe düzenlendikten sonra poliçe üzerinde ek olarak tanzim edilen bilgi veya koşullarda değişiklik olması halinde düzenlenen, değişikliği gösterir ek belgedir. Düzenlenen poliçe üzerinde herhangi bir yanlışlığı düzeltmek içinde yapılabilir.

Tablo:1 Sigorta Branşları

Hayat Dışı Branşlar	Hayat Grubu
Kaza	Hayat
Hastalık/Sağlık	Evlilik sigortası, Doğum sigortası
Kara Araçları	Yatırım Fonlu Sigortalar
Hava Araçları	Sermaye itfa sigortası
Raylı Araçlar	Fonların Yönetimi İşlemi
Su Araçları	Kaza
Nakliyat	Hastalık/Sağlık
Yangın ve Doğal Afetler	
Genel Zararlar	
Kara Araçları Sorumluluk	
Hava Araçları Sorumluluk	
Su Araçları Sorumluluk	
Genel Sorumluluk	
Kredi	
Emniyeti Suistimal	
Finansal Kayıplar	
Hukuksal Koruma	
Destek	

1.3.4. Hasar ve Tazminat

Sigorta poliçesi kapsamında güvence altına alınan rizikonun gerçekleşmesi ile meydana gelen kayıp ve zararların tazmin edilmesine *hasar* denir. Hasarın değerlendirilmesi hukuksal ve teknik bilgi gerektirir, sigortalı ve sigortacının çıkarlarının dengelenmesi gereklidir. Hasarın ortaya çıkması kısa sürede sigortacıya bildirilmelidir. Sigorta sözleşmelerinin çoğunda bu gereklilik hüküm olarak yer almaktadır. Çünkü birçok vakada rizikonun gerçekleşmesinden sonra zarar

artmaya devam eder. Sigortacı hasarla ilgili bir anca önce bilgi sahibi olmak ister gerekli önemleri alarak zararı minimize etmeyi amaç edinir.

Sigortacı hasar anında kendine vaka hakkında ne iyi bilgiyi verilecek şekilde düzenlenmiş bir tutanak doldurulmasını ister. Mal sigortalarında tutanak yerine çoğunlukla hasar eksperinin raporu ön plana çıkmaktadır. Hasar değerlendirilmesi yapılırken aşağıdaki konulara dikkat edilmelidir.

- Sigortalının sigorta konusu üzerinde menfaatinin bulunup bulunmadığı
- Hasar anında poliçenin yürürlükte olup olmadığı
- Gerçekleşen hasarın poliçe teminat kapsamına girip girmediği
- Prim ödemelerinin sözleşme şartlarına uygun yapıp yapılmadığı
- Sigorta sözleşmesindeki koşulların sigortalı tarafından yerine getirilip getirilmediği durumları incelenmelidir (Türkiye Sigorta Temel Sigortacılık Eğitimi, 2021).

Hasarın büyüklüğüne göre sonraki süreçler şekillenir. Ödenecek tazminat tutarına göre prosedürler detaylanabilmektedir. Son yıllarda suiistimali önlemek adına sigorta şirketleri kendi aralarında fikir alışverişi ve iş birliğini arttırmıştır. Teknolojinin gelişmesiyle sahte hasarlarla mücadele süreci etkinlik kazanmıştır.

1.3.5. Sigortanın Prensipleri

1.3.5.1. Sigortalananabilir Menfaat Prensibi

Sigorta menfaati, sigorta hukukunda kişi veya kurum ile bir şey arasında bulunan maddi ilişkiyi tanımlamak için kullanılır. Sigortaya konu olan değer korunmasında sigortalının yasal bir menfaati olması gereklidir. Sigorta sözleşmesi sigortalanan mal üzerindeki parasal menfaat ilişkisini teminat altına aldığından, sigortalananabilir menfaatten söz edilebilmesi için sigortalının, sigortalı kıymetin hasara uğramasından ötürü yasal olarak geçerli parasal kaybının olması gerekir. Bu menfaat ilişkisinin sigorta sözleşmesinin yapıldığı anda, sözleşmenin devamı sırasında ve rizikonun gerçekleştiği anda var olması gerekir.

1.3.5.2. Azami İyi Niyet Prensibi

Tarafların birbirine karşı mutlaka iyi niyetle davranmak zorunda olduğunu ortaya koyan prensip olarak tanımlanabilir. Sigorta sözleşmesinde sigortalı beyanının doğru olduğu prensip

gereği esastır. Eğer beyan yanlış, gerçeğe aykırı veya eksik ise sigortalı bu prensibe aykırı davranmış kabul edilir. Sigortalının kötü niyeti var ise sigortacı poliçeyi iptal etme, hasarı ödememe hakkına sahiptir.

Hasarın kısa sürede ödenmesi, sigortalının maddi kayıplarının kısa sürede tazmini bu prensibin gereğidir. Özetle, sigorta sözleşmesi oluşturulması ve olası rizikonun gerçekleşmesi sonrası iki taraf birbirine güvenmeli, yanıltıcı bilgi sunmamalıdır.

1.3.5.3. Tazminat Prensibi

Tazminat prensibi, sigortaya konu olan malın hasar öncesindeki değeri ne getirecek meblağın hesaplanarak sigortalıya ödenmesini gerektirir. Sigorta sözleşmesinin temel amacı da gerçekleşen risk sonrası zarar görenin ekonomik durumunu zarar öncesi düzeyine getirmektir.

Tazmin edilen meblağ hiçbir zaman poliçede belirlenen teminatlar üzerinde olamaz. “Can sigortalarında ise, bir zararın tazmininden ziyade sigortalıya belirli bir olayın olması halinde önceden saptanmış bir meblağın ödenmesi söz konusudur. Bir hayat sigortasının lehtarı herhangi bir zararı kanıtlamak zorunda değildir. Bu nedenle tazminat bir zararla sınırlı değildir” (Türkiye Sigorta Temel Sigortacılık Eğitimi, 2021).

Tazminat prensibinde aşkın sigorta ve eksik sigorta kavramları önemli rol oynadığı söylenebilir. Çeşitli nedenler ile sigorta bedeli sigortalanan malın gerçek değeri veya makul değerin üzerinde olabilmektedir. Aşkın sigorta durumu gerçekleştiğinde sigorta değerini aşan kısım geçersizdir. Aşan prim sigorta ettirene geri iade edilir. Olası risk durumunda eşitsizlik mevcut ise sigortacının sorumluluğu sigorta değeri ile sınırlı olmaktadır. Özetle, sigorta şirketi hasar anında sigortalı malın gerçek değerini ödemek veya ikame etmek zorundadır.

Eksik sigorta durumu gerçekleştiğinde ise sigortalı malın gerçek değerinin altında prim ödemesi gerçekleştirdiğinden riziko gerçekleşmesi durumunda sigorta poliçesinde beyan edilen sigorta bedeli kadar zararı tazmin edilir. Sigortalı malın gerçek değerinin altında hasar ödemesi gerçekleşir.

1.3.5.4. Halefiyet Talebi

Halefiyet ilkesi gereğince, sigortacı ödediğı tazminat kadar tutar için sigortalının yerine geçer. Bir diğ er ifade ile sigortacı, sigortalıya ödediğı tazminat tutarı kadar miktarı hasara sebep olanlara rücu ederek geri istemesi olarak tanımlayabiliriz. Böylelikle mal sigortalarında

sigortalının hem sigorta şirketinden hem hasara sebep olan kurum veya kişilerden çifte tazminat alması önlenmiş olur.

1.3.5.5. Hasara Katılım Prensibi

Tazminat prensibine göre sigortalı gerçek zararından fazlasını sigorta yoluyla elde etmemeli ve sigortayı kar etme amacı olarak kullanmamalıdır. Hasara katılım prensibine göre ise sigorta konusu olan malın birden fazla sigortacıya sigorta ettirilmesi durumunda zarar sigortacılar tarafından belirli esaslar çerçevesinde karşılanmaktadır. Poliçe koşullarına göre hasar ödemesi yapan sigortalının, aynı hasardan dolayı diğer sorumlu olan sigortacıları hasarı paylaşmaya davet hakkı hasara katılım prensibi olarak tanımlanabilir.

“Hasara katılım söz konusu olabilmesi için aşağıdaki koşulların gerçekleşmesi gereklidir.

- İki ya da ikiden fazla sayıda tazminat sigortası poliçesi bulunmalıdır
- Bütün poliçeler, aynı sigorta konusu ile ilgili olması gereklidir.
- Poliçelerin hepsi, hasara yol açan tehlikeye teminat vermiş olmalıdır.
- Riziko gerçekleştiği anda tüm poliçeler yürürlükte olmalıdır.
- Poliçeler aynı menfaat ilişkilerine teminat vermiş olmalıdır.
- Söz konusu poliçeler, hasara katılımdan alıkoyan bir hüküm içermemesi gereklidir.

Hasara katılımda genel kural, sigortalının tazminatı sigortacıların herhangi birinden talep etmesi, bu sigortalının da ödemeyi yaptıktan sonra, diğer sigortacılara rücu etmesi yönündedir.” (Türkiye Sigorta Temel Sigortacılık Eğitimi, 2021)

1.3.5.6. Yakın Sebep Prensibi²

Primin karşılığı teminata göre tazminatın ödenmesi yakın sebep prensibi olarak tanımlanabilir. Ferdi kaza poliçesi yaptıran bir kişi merdivenden düşerek vefat ederse tazminat ödemesi yapılması gerektiği örnek verilebilir.

1.4. TÜRKİYE’DE SİGORTACILIK VE TÜRK SİGORTA SEKTÖRÜNDEKİ GELİŞMELER

² Sigortanın Temel prensipleri ve fonksiyonları dışındaki tüm ait alt başlıklar ve alıntılar TÜRKİYE SİGORTA TEMEL SİGORTACILIK EĞİTİMİ online eğitim notlarından düzenlenmiştir.

Sigortacılığa benzer ilk uygulamaya günümüzden 4000 yıl önce Babillerde rastlanmıştır. Bu uygulamaya ilişkin hükümler Kral Hammurabi tarafından yasalaştırılmıştır. Prim esaslı ilk uygulama M.S 1250 yıllarında deniz ticaretinde gelişmiş olan Venedik, Floransa Cenova şehirlerinde görülmüştür. Londra’da 17. yyda meydana gelen 4 gün süren ve şehrin büyük oranda harap olmasına sebep olan yangın modern sigortacılığın başlangıcı olmuştur. Gelişim aşamasında ise Edward Lord adlı kişinin işlettiği kahvenin tarihsel önemi büyüktür. Burada deniz ticaretine ilişkin fikir alışverişinde bulunan işçiler, gemi ve iş adamları adamları sefere çıkan gemi veya geminin yükü üzerine teminat vererek sigorta piyasasının oluşmasını sağlamıştır. İlk sigorta sözleşmesi 1347 yılında Cenova Limanından Mayorka’ya giden Santa Clara adlı geminin yükünün güvenliğini temin etmek amacıyla düzenlenmiştir. İlk sigorta şirketi 1424 yılında Cenova’da kurulmuş, sigortacılık ile ilgili ilk kanun Barcelona kararnamesi 1435 yılında çıkarılmıştır. Deniz ticareti İtalya’da başlamış olmasına rağmen 18.yüzyılda özellikle İngiltere’de gelişmiş olup ilk Nakliyat poliçesini 1547 yılında düzenlemişlerdir. 1575 yılında ise sigorta konulu şikayetleri gidermek amacıyla Londra’da sigorta birliği kurulmuştur, İlk sigorta kanunu da yine İngiltere’de 1601 yılında çıkarılmıştır.1883 yılında Osmanlı Umum sigorta şirketi ilk yerli sigorta şirketi olarak çalışmaya başlamıştır.1900 tarihinde 43 yabancı olmak üzere 44 sigorta şirketi bir araya gelerek sabit yangın tarifesi belirlemişlerdir. Bu oluşum Türkiye’deki ilk sigorta tarifesi olarak kayıtlara geçmiştir. Büyük Beyoğlu yangını (1870) Osmanlı İmparatorluğunda yangın güvenliği ve yangın sigortacılığında bir başlangıç olmuştur. Yabancı şirketlerde bu yangın sonrası Osmanlı İmparatorluğunda faaliyete geçmiştir. (1872 Bank Hanson önderliğinde) İngiliz sigorta şirketleri Türkiye’de açtıkları temsilciliklerle ilk sigortacılık faaliyetlerine başlamışlardır. Teknolojinin gelişmesi ile 1880 li yıllarda otomobil sigortacılığı başlamıştır. Birinci Dünya Savaşı sonrası motorlu taşıtlarda görülen çeşitlilik ve kazaların artması “Zorunlu Trafik Mali sorumluluk” sigortalarının ortaya çıkmasına neden olmuştur.1900’lü yıllardan itibaren hırsızlık teminatının eklenmesi hem ev hem iş yerleri için yangın sigortacılığının yayılmasını sağlamıştır. Mühendislik sigortaları da bu yıllarda gelişmiştir (Orhaner, 2013: 155-161).

Düyun-u Umumiye İdaresine ve Osmanlı Bankasına sermayedar olan bir grup 1893 yılında Osmanlı Umum Sigorta kampanyası adı altında bir ortaklık kurarak sigorta faaliyetine başlamıştır.1900 lere kadar sigortacılık, kapitülasyonların sağladığı olanaklardan yararlanan yabancı ülke şirketlerinin elindedir, yasal düzenlemelerin olmadığı bu yıllarda ulusal sigortacılıktan söz edilememektedir. Yabancı şirketler sigorta gereksinimi karşılamış ancak,

kanunların olmaması sebebiyle istedikleri gibi hareket etmişlerdir. Poliçeler İngilizce, Fransızca düzenlenmiş, anlaşmazlık durumunda Londra mahkemeleri veya ilgili şirket merkezlerinin bulunduğu yerel mahkemeler gösterilmiştir.

Hukuki mevzuatın olmayışı sigorta sektöründeki şirket sayısının artmasına, haksız rekabete ve sektördeki ahlak anlayışının kaybolmasına sebep olmuştur. Sigortalıların hak ve menfaatleri hiçe sayılmıştır. Sigortacının istediği anda poliçeyi iptal edebiliyor olması, yasal dayanağın bulunmadığı bu dönem *serbesti dönemi* olarak adlandırılır. (Orhaner, 2013: 155-161)

1906 yılında “Sigorta Muamalatına Dair Kanun” ve “Anonim Şirketler Nizamnamesi” sigorta kuruluşları ve işlemleri ile ilgili ilk kanuni düzenlemelerdir. 1908 yılında çıkarılan “Ecnebi Anonim Şirketleri ve Sigorta Kumpanyaları Hakkında Nizamname” yabancı sigorta şirketlerinin kuruluşuyla ilgili düzenlemelerdir. Sigorta şirketi sayısı 1908 yılı itibarıyla 120’yi bulmaktadır.

Sigortacılık alanında 1914 yılında çıkarılan kanun ile sigorta şirketlerinin işlemleri kayıt ve denetim altına alınmıştır. Böylelikle yabancı sigorta şirketleri kontrol altına alınmış ve teminat göstermeye, vergi ödemeye mecbur tutulmuştur. Bu uygulama sonrası yabancı şirketler yerer firmalar ile ortaklık kurmaya başlamıştır. Feniks de Wien şirketinin iştiraki ile 1916 yılında Türkiye Milli Sigorta şirketleri adıyla ilk ulusal sigorta ortaklığı kurulmuştur. 1914 çıkarılan kanun sonrası tescil ettirme, teminat gösterme, yangın ve hayat sigortalarının vergilendirilmesi sonrasında getirilen hükümler ile yabancı sigorta şirketleri ülkeden ayrılmaya başlamıştır.

Cumhuriyet ilanından günümüze kadar olan sonra olan süreç ise 3 dönemde incelenmektedir.

- 1923-1966 Dönemi
- 1961-2001 Dönemi
- 2001 Sonrası Dönemi

1.4.1. 1923-1966 Dönemi

Cumhuriyet ilanından sonra Türkçe kullanma zorunluluğu getirilen yasa ile 1924’ten itibaren poliçeler Türkçe düzenlenmektedir. 1926 Kara Ticaret Kanunu, 1927 yılında da 1149 sayılı Sigorta Şirketlerinin Teftiş ve Murakabesi hakkında kanun yürürlüğe girmiş, yerli ve yabancı sigorta şirketleri denetlenmeye, yerli sigorta şirketleri kurulmaya başlanmıştır. 1929 yılında Milli Reasürans T.A.Ş faaliyetine geçmiş ve reasürans tekeli başlamıştır. Türkiye’de faaliyet gösteren tüm sigorta şirketleri topladıkları primin bir kısmını Milli Reasürans şirketine devretmeye zorunlu

tutulmuştur. Milli Reasürans sigortacılığın gelişmesinde, halkın sigortaya olan güveninin artmasına sebep olmuştur. 1932 yılı itibarıyla 8 i Türk, 29'u yabancı olmak üzere 37 sigorta şirketi faaliyet göstermiştir.

Sigorta şirketleri 1939 yılında Ticaret Bakanlığına bağlanmıştır. 1939 yılında özel sermaye ilk sigorta şirketi Doğan Sigorta kurulmuştur. Bu dönemin özelliği, sigorta ve reasürans işlemlerinde kamu yönetimi ve denetiminin etkili bir biçimde uygulanmasıdır.

1.4.2. 1961-2001 Dönemi

1961 Anayasası ile birlikte planlı kalkınma döneminde bankacılıkta olduğu gibi, sigorta sektöründe de yeni şirket girişine izin verilmemiştir. Sigorta sektörüyle ilgili yönetmeliklerle şirket kuruluş ve işlemleri ile sektörde çalışanlar ile ilgili düzenlemeler yapılmıştır. 1965 yılında “Sigorta Tetkik kurulu ve Tarife Komiteleri Yönetmeliği”, 1968 yılında “Sigorta Eksperleri Yönetmeliği” 1973 yılında “Türkiye Sigorta ve Reasürans Şirketleri birliği Motorlu Taşıtlar Bürosu Yönetmeliği” çıkarılmıştır (Orhaner, 2013:155-160).

1980 itibarı ile neoliberal iktisadi politikalar kapsamında sigortacılık sektöründe de önemli gelişmeler gözlenmiştir. Daha önceki 7397 sayılı Sigorta Şirketleri Murakabesi Hakkındaki Kanunu’ndaki boşlukları doldurmak, yeni düzenlemeler getirmek, sigorta şirketlerini mali yönden güçlendirmek amacıyla 1987 yılında 3379 sayılı kanun yürürlüğe girmiştir. Sigorta şirketleri 1987 yılından itibaren Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığı’na bağlanmıştır. Sektör bu tarihe kadar denetim ve kamu yönetiminin etkin olduğu bir dönem yaşamıştır. (Orhaner, 2013:155-160)

1987 yılı sonrası sektörde yeni bir dönem başlamıştır. Kontrollü serbesti dönemi olarak bilinen bu dönem günümüzde varlığını sürdürmektedir. Avrupa Birliği’ne Uyum Politikaları kapsamında şirketlerin mali bünyelerini güçlendirmek amacıyla önlemler alınmış, piyasada serbest giriş ve çıkışa zorunlu sigortalar ve hayat dışı sigortaları dışındaki sigortalarda, primlerin sigortalı ve sigortacı arasında serbestçe belirlenmesine başlanmıştır. Zorunlu branşlar hariç tutularak 1 Mayıs 1990 yılından itibaren serbest tarife sistemine geçilmiştir. Bu Uyum Politikaları kapsamında 539 sayılı Kanun Hükmünde Kararname 22 Haziran 1994 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Aynı yıl Sigortacılık Genel Müdürlüğü kurulmuştur. Sigortacılık Genel Müdürlüğü’nün amacı; sigortacılığı kapsayan konularda mevzuatı hazırlamak, sektörü geliştirmek, sigortalıların korunması için tedbirler alıp uygulanmasıdır. Sigorta primlerinin tahsil sorununa çözüm getirmek amacıyla, 1995 yılından itibaren poliçe primlerinin acente cari hesapları üzerinden takibi sistemi yürürlükten

kaldırılmıştır. Sonraki dönemde poliçe primi tahsilinde poliçe bazında takip sistemi uygulamasına gidilmiştir. Özetle; 1981-1999 dönemi sektörün düzenlenesi ile ilgili kanun ve yönetmeliklerin fazlaca çıkarıldığı, sigorta şirketi sayısının fazla artış göstermediği bir dönemdir (Orhaner, 2013:155-160).

1.4.3. 2001 Sonrası Dönem ve Sektörde Yaşananlar

Bu dönemde yaşanan küresel sorunlar nakliyat sigortacılığını dolaylı olarak olumsuz etkilemiştir. Otomobil satışlarında meydana gelen gerileme kaza branşı prim üretimini azaltmıştır.

Türkiye’de bu dönemde Karayolları Trafik Garanti fonu yürürlükten kaldırılmış, Karayolu Trafik Garanti Sigortası Hesabı Yönetmeliği kabul edilmiş, Karayolları motorlu araçlar mali sorumluluk sigortası ayrı branş olarak tesis edilmiştir. Sağlık sigortalarında sigorta şirketlerinin özel hastaneler ile anlaşma yapması sonucunda yeni branş ve hizmetler ortaya çıkmaya başlamıştır.

Acenteler yönetmeliğinin yürürlükten kaldırılması sigorta sektöründe düzenleme ve denetim açısından büyük bir yasal boşluğun oluşmasına sebep olmuştur, bu sebeple AB mevzuatı dikkate alınarak SDDK taslağı hazırlanmış, birliğe üye sigorta şirketlerinin görüşü alınarak taslak Hazine müsteşarlığı ve ilgili devlet bakanlığına sunulmuştur (TSB, 2002)

2003 yılında trafik sigorta bilgi merkezi TRAMER kurulmuş, BES uygulaması devreye girmiştir. Ekonomik kriz nedeni ile işsizliğin artması, insanların haksız kazanç elde etme istekleri hırsızlık teminatı verilen poliçelerde hasar frekanslarının artmasına sebep olmuştur. Türk sigorta sektörünün AB sigorta sektörüne uyumlu hale getirilmesi, rekabetçi yapıya dönüşüm için çalışmalara başlanmıştır, TRAMER’in etkinliği artmaya başlamıştır. Tek tip ekspertiz raporu uygulaması devreye girmiştir.

4925 Sayılı Karayolu Taşıma Kanunu 18. Maddesi uyarınca yapılacak karayolu taşımacılık ve zorunlu mali sorumluluk sigortası tarife ve talimatı yayımlanmış ve yürürlüğe girmiştir. Bir diğer önemli gelişme ise 2004 yılında düzenlenmesi yapılan ve ilk kez 31 Aralık 2004 tarihinde yer alan IBNR uygulamasıdır. (IBNR; aktüerler tarafından hesaplanan, muallak hasarlar içindeki sigortacılık teknik karşılığıdır, gerçekleşmiş fakat raporlanmamış hasarların, mali tablo döneminde eksi etki yaratma ihtimalini hesaplar³)

³ <https://www.dunya.com/sectorler/sigortacilik/sigortada-ilave-karsilik-rahatsizligi-haberi-284027>

2005 yılı içerisinde mesleki sorumluluk sigortaları, Mortgage bağlantılı sigorta ürünleri gibi yeni ürünlerle ilgili olarak yurtdışı mevzuatını inceleyen çalışma grupları oluşturulmuştur. Tarım sigortaları konusunda lisans sahibi üye şirketler tarafından tarım sigortalarının geliştirilmesi ve izlenmesi teknik hizmetlerin yürütülmesi amacını taşıyacak olan Tarsim A.Ş'nin kuruluş işlemleri tamamlanmıştır. 14 Haziran 2005 tarihinde TBMM'de Tarım Sigortaları yürürlüğe girmiştir. Kanuna göre sigorta şirketleri tarım poliçelerini kendi düzenleyebilecektir. Çiftçinin sigorta şirketine ödediği primler ve devletin ödeyeceği destek primleri havuzda toplanması işlemleri işletici şirket tarafından takip edilecek, hasar tespiti sonrası belirlenen hasar tazminatı yine işletici şirket tarafından doğrudan sigortalıya ödenecektir.

Garanti Sigorta A.Ş Doğal Afet Sigortaları Kurumu'nun idaresini üstlenmiştir. Bir diğer gelişme ise Hastalık Sigortası branşının adı Hazine Müsteşarlığı tarafından Sağlık Sigortası olarak değiştirilmiştir. Yıllardır çalışması yapılan Sigortacılık Kanunu 3 Haziran 2007 tarihinde TBMM'de kabul edilerek 14 Haziran 2007 tarihinde Resmi Gazete'de yayınlanıp yürürlüğe girmiştir. 2006 yılına kadar tarım ürünleri devlet desteği olmadan sigorta ettirilmiş, 5363 sayılı "Tarım Sigortaları" kanununun yürürlüğe girmesiyle devlet destekli sisteme geçilmiştir. Sağlık sigortalarında birçok yasal düzenlemeler ve gelişmeler meydana gelmiştir. Seyahat sigortaları ve kritik hastalıklarda sağlık sigortalarına devredilmiş, zincir hastaneler sistemi yaygınlaşmaya başlamıştır. (TSB, 2007)

Tablo 2: Sağlık Sigortaları Prim Gelirleri

YILLAR	SAĞLIK SİGORTALARI PRİM GELİRLERİ (TL)
2007	1.218.174,000
2006	984.034,000
2005	798.539,000
2004	682.014,000
2003	517.595,000

Kaynak; Türkiye Sigortalar Birliği 2003-2007 sektör raporları

2007 yılında sağlık sigortalarındaki iyileştirmeler sonrası yabancı sigorta şirketleri sektöre girmiş ve bu branşta faaliyet gösteren 4 şirket yabancı sigorta grupları tarafından satın alınmıştır.

Tablo 2 de 28 şirketin faaliyet gösterdiği sağlık branşında prim gelirlerinin bir önceki yıla göre cari fiyatlarla %23,79 oranında artışı gösterilmiştir.

14 Haziran 2007 tarihinde yürürlüğe giren 5684 sayılı Sigortacılık Kanunu ile Sigorta eksperlerine TOBB'a kayıt zorunluluğu getirilmiştir. Böylece eksperlerin daha kurumsal yapılanmaları ve profesyonel hizmet vermeleri amaçlanmıştır. Kanunun getirdiği bir diğer yenilik ise sigorta sözleşmelerinden doğan anlaşmazlıkların çözümü için Sigorta Tahkim Komisyonu kurulması olmuştur. Tahkim sayesinde sigorta ile ilgili uyuşmazlıkların yargı yoluna gitmeden sonuçlandırılması amaçlanmıştır (TSB, 2007).

2008 yılında sektör açısından yaşanan en önemli olaylar “Maddi Hasarlı Trafik Kazası Tespit Tutanağı Uygulaması” ve Zorunlu Karayolu Mali Mesuliyet Sigortası kapsamında serbest tarife rejimine geçilmesidir. Bu dönemde Sigortacılık Eğitim Merkezi'nin (SEGEM) kurulmasıyla sektörde nitelikli personellerin yetiştirilmesi, sigortacılığa yönelik eğitim ve sınav organizasyonlarının tek bir çatı altında kurulması amaçlanmıştır (TSB, 2008)

2009 yılı içerisinde sigorta bilincinin geliştirilip insanların sigortaya olan güven ve ilgisini arttırmak amacıyla Türkiye Sigorta ve Reasürans Şirketleri Birliği reklam kampanyası çalışmalarına büyük oranda önem vermiş ve çalışmalar gerçekleştirmiştir. Sektörde faaliyet gösteren 58 sigorta şirketinin prim gelirleri toplam cari fiyatlarla bir önceki yıla göre %4,26 oranında artarak 12.281.388,469 TL'ye yükselmiştir. Pandemi grip salgını sayılı sağlık sigortası satışı yapan şirket tedavi ve teşhis giderlerini karşıladığından sağlık sigortaları prim gelirlerinde büyük artış gözlenmemiştir. Sağlık branşı prim gelirleri 2008 yılında %11,26 olan payı, 2009 yılında %11,52 ye yükselmiştir. Bu dönemde Maddi Hasar Anlaşmalı Kaza Tespit Tutanağı uygulamasının suiistimale açık olduğu görüldüğü için Sigorta Sahtekarlıkları Bilgi Sistemi (SİSBİS) projesi hayata geçirilmiştir. SİSBİS suiistimale konu olabilecek verilerin tutulduğu veri tabanıdır (TSB, 2009)

2011 yılında finansal kayıp sigortaları branşında yıllık prim geliri 140.371,731 TL'ye artarak bir önceki yıla göre %65,71 oranında artış göstermiştir. Türkiye Sigortalar ve Reasürans Birliğinin unvanı Türkiye Sigorta Birliği olarak değişmiş, emeklilik faaliyetlerinin tümü birliğin çatısı altında toplanmıştır. Bireysel Emeklilik Sistemi'nde iyileştirmeler yapılmış bireysel emeklilik sistemine teşvik amacıyla devlet katkısı uygulaması başlatılmıştır ve başarı sağlanmıştır. 2011'deki en büyük gelişme Sosyal Güvenlik Kurumu tarafından yayımlanan Tamamlayıcı veya Destekleyici Sağlık Sigortası Uygulamaları başlıklı genelge ile bu tür sigortaların oluşturulmasıdır.

10 Ekim 2012 tarihinde ise Hayat Grubu Sigortaları Yönetmeliği 28437 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.1 Ocak 2012 tarihinden itibaren geçerli olmak üzere zorunlu sağlık sigortası uygulaması başlamıştır. Türk Ticaret Kanunu’nun yürürlüğe girmesiyle de tüm sigorta branşlarında AB uyum çalışmalarına başlanmıştır. (TSB, 2012)

2016 yılında Tarım sigortaları bir önceki yıla göre %32,3 oranında büyüme kaydetmiştir. Devlet destekli tarım sigortalarında yapılan iyileştirmeler çiftçiyi, sigorta yaptırmaya teşvik etmiştir. Yapılan iyileştirmeler sonucunda sigortalanan varlık bedeli 23 milyar TL’ye sigortalanan alan 21 milyon dekar, sigortalı büyükbaş sayısı 580 bine, küçükbaş hayvan sayısı 1,1 milyona, sigortalı arı kovanı sayısı ise 1,9 milyona ulaşmıştır. Bireysel Emeklilik Sigortası’nda 1 Ocak 2017 itibariyle otomatik katılım uygulaması başlatılmıştır.

2017 yılı doğal afetlerin hasarı 330 milyar Dolar’a, sektöre maliyeti 520 milyon TL’ye ulaşmıştır. Buna bağlı olarak Sigorta Tahkim Komisyonu’na %101’lik artış ile 84.456 adet anlaşmazlık başvurusu yapılmıştır.

Sigortacılıkta sahtecilik ve suistimali engellemek için Sigorta Sahteciliklerini Engelleme Bürosu (SİSEB) kurulmuştur. Yıl içerisinde yaklaşık 100 milyon TL’lik suiistimal tespit edilerek sektöre fayda sağlanmıştır. Ülkemizde son yıllarda uygulamanın sıklık görüldüğü Katılım (tekafül) Sigortacılığı 2017 yılında toplam 1.315.855,355 TL prim üretimi gerçekleştirmiştir. 20 Eylül 2017 tarihinde yayımlanan Katılım Sigortacılığı Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik ile katılım sigortacılığına yasal kimlik kazandırılmıştır (TSB, 2017).

Katılım sigortacılığı Türkiye’de ilk olarak 2009 yılında ilk şirketin kurulmasıyla hayata geçmiş, 2017 yılında hızlı gelişim göstermiştir. Katılım sigortacılığı; Katılımcıların kendileri ve diğer katılımcıların tazminat ve birikim ödemelerine ilişkin taleplerinin karşılaşmasını teminen oluşturulan risk fonuna katkıda bulundukları, söz konusu fonun sigortacılık faaliyeti yapmasına izin verilmiş bir sigorta şirketi tarafından katılım finans ilkelerine uygun olarak yönetildiği ve ortak risk paylaşımı ile dayanışma esaslarına dayanan sigorta türüdür. Katılım sigortacılığı yanı sıra Tekafül ve Teavün olarak adlandırılan bu uygulama, katılımcıların ödedikleri tutar(bağış) kapsamında yardımlaşma esasına dayanan karşılıklı sigorta söz konusudur. Havuzda biriktirilen meblağ polişe sahiplerinin hasara uğraması durumunda zararın tazmini için kullanılmaktadır. Mevzuat kapsamında Katılım Sigortacılığının amacı danışma komitesi hizmeti alabilme, dinen meşru olan konuların sigortalınması, faizsiz güvencedir.

Danışma komitesi; sigortacılık ve bireysel emeklilik faaliyetlerinin katılım esasları çerçevesinde oluşturulan ve unvanında katılım ibaresi geçen emeklilik yatırım fonunu ifade eder. Katılım emeklilik fonu ise; emeklilik şirketlerince katılım esasları çerçevesinde oluşturulan ve unvanında katılım ibaresi geçen emeklilik fonunu ifade etmektedir. Katılım esasları; sigortacılık ve bireysel emeklilik faaliyetlerinin Katılım esasları çerçevesinde sigortacılık ve Bireysel emeklilik faaliyetlerine ilişkin yönetmelik çerçevesinde icra edilmesini sağlamak amacıyla danışma komitesince ilgili hükümler esas alınarak tespit edilen usul ve esasları ifade eder. 2009 yılından itibaren katılım sigortacılığı Türkiye’de başlamıştır. Katılım sigortacılığı alanında uygulamaya geçen ilk sigorta Şirketi Neova Sigortadır. Dünya’da ilk örnekleri ise 1979 Sudan’da görülmektedir. Katılım bankalarının olumlu etkisi ile ise katılım sigortacılığı artış göstermeye başlamıştır. Katılım sigortacılığı/tekafül sigortacılığı islami şartlara uygun faizsiz sigortacılık demektir.

Katılım Sigortacılığının Genel İlkeleri;⁴

- Yardımlaşmayı amaç edinir
- Katkı primlerinin toplandığı risk fonu poliçe sahiplerine aittir, şirkete ait bir mülkiyet bulunmamaktadır.
- Danışma komitesinden hizmet alınır. Katılım Sigortacılığı prensiplerine uygun olmayan, Danışma komitesi tarafından uygun görülmeyen iktisadi kıymetlere, menfaatlere katılım sigortası teminatı verilmez.

Sermayedara ait varlıklar, katılımcılardan toplanan katkı primleri Danışma komitesi tarafından onay verilen yatırım araçlarında değerlendirilir.

4 <https://www.turkiyesigorta.com.tr/katilim-sigortaciligi/katilim-sigortaciligi-nedir/tanimi>

Tablo 3: Katılım Sigortacılığı İle Geleneksel Sigortacılığın Farkları

Katılım Sigortası	Geleneksel Sigorta
Karşılıklı dayanışma esastır.	Ticari faktörler esastır.
Katılımcılar arasında karşılıklı risk paylaşımı gerçekleşmektedir.	Sigorta şirketine risk transfer edilir.
Faaliyet sonucunda Risk Fonu’nun kazancı yine Risk Fonu’na aittir.	Faaliyet sonucu kazanç Şirket ve sermayedarlara aittir.
Yatırımlar Katılım Finans esaslarına göre değerlendirilir.	Yatırımlar için kısıtlama bulunmaz.
Risk Fonu’nun sahibi katılımcılardır. Ancak katkı primleri yardımlaşma ve dayanışma amaçlı bağış niteliğindedir.	Şirketin sahibi sermayedarlardır.
Danışma Komitesi tarafından onaylanmayan faaliyet alanları katılım sigortacılığı kapsamına dahil edilmez, bunlar için teminat sağlanmaz.	Danışma Komitesi onayı aranmaz.
Faaliyetleri, mevcut yasal düzenlemelerde belirlenen esaslar yanı sıra Danışma Komitesi görüş ve denetimine tabidir.	Faaliyetlerin denetimi sadece mevcut yasalar kapsamında gerçekleştirilir.
Faaliyetlerden kaynaklanan olası zarar, Risk Fonu’nu yöneten Sigorta Şirketi tarafından geri alınmak kaydıyla Likidite İmkânı sağlanarak karşılanır.	Geleneksel Sigortacılık faaliyetinden kaynaklanan olası zarar sermayedarın sorumluluğundadır.
İslami prensiplerle çalışan Retekaful şirketleri tercih edilmektedir. Ancak katılım reasüransı şirketinin olmaması durumunda belli şartlarla konvansiyonel reasürans şirketleriyle çalışmasına müsaade edilmiştir.	Reasürans şirketlerinin İslami prensiplerle çalışması zorunlu değildir.
Faiz içermez.	Faiz içerir.

Kaynak: Türkiye Sigorta katılım sigortacılığı eğitiminden derlenmiştir.

2018 yılında Amerika ve Çin arasında ticaret savaşları piyasaların daralmasına sebep olmuştur. Reel prim üretiminde %0,1 lik daralmaya rağmen döviz kurlarındaki artış sebebiyle toplam prim üretimi %14,7 lik artış ile 54.663.216,36 TL’ye ulaşmıştır. 2018 yılı son çeyreğinde Türkiye ekonomisi %3 daralmış, Türk lirasının değer kaybı ve enflasyonun yükselmesi ile Türkiye’de sigortacılık sektörü genel olarak olumsuz etkilenmiştir. TL değer kaybı ile Bireysel Emeklilik Sistemi ve Otomatik Katılım sisteminden çıkışlar meydana gelmiştir. Küçük ve orta ölçekli işletmelerin yurt içi alacaklarından doğan ticari alacaklarına Devlet Destekli Alacak Sigortası işletmelerin hizmetine sunulmuştur. Poliçe artışı ile aynı zamanda hasar oranları da artmış, bu durum şirketlerin branş bazında zarar yazmasına sebep olmuştur. Yaklaşık %82,1 oranında hasar gerçekleşmiştir. (TSB, 2019)

Zorunlu Deprem Sigortası bilincinin oluşturulması, sigortalılığın artırılması için su, elektrik abonelikleri, tapu işlemleri uygulamalarında DASK sigortası zorunluluğu getirilmiştir. Yıl sonu itibariyle zorunlu deprem sigortası toplam adedi 8,9 milyona ulaşmıştır. 2020 yılında Güneş Sigorta çatısı altında Halk Sigorta, Ziraat Sigorta birleşerek Türkiye Varlık Fonu bünyesinde Türkiye Sigorta A.Ş kurulmuştur. Borsa İstanbul'da TURSG kodu ile işlem görmeye başlamıştır. Vakıf Emeklilik ve Hayat, Halk Emeklilik ve Hayat, Ziraat Emeklilik ve Hayat A.Ş şirketleri Türkiye Hayat ve Emeklilik A.Ş çatısı altından birleşmiştir.

2020 yılında İzmir, Elazığ, Malatya depremlerindeki maddi kayıplar için 717 milyon TL hasar ödemesi yapılırken, salgın hastalıklar teminat kapsamında olmadığı halde COVID-19 salgını kaynaklı gerçekleşen hasarlar için sağlık sigortaları kapsamında 174 milyon TL, hayat sigortalarında ise 425 milyon olmak üzere salgın için totalde 599 milyon TL tazminat ödemesi gerçekleşmiştir.

Tablo 4: 2020 yılı Covid-19 Sonrası Sigorta Branşları İstatistikleri

Branşa Göre Prim Gelirleri TL ve Yüzde Payları	2020		
	Prim	Bir Önceki Yıla Göre Değişim	Sektör İçindeki Payı
Kaza	2.237.229.167,00	-5,71	2,71
Hastalık/Sağlık	10.096.250.487,00	20,78	12,23
Kara Araçları	10.738.038.372,00	14,16	13
Raylı Araçlar	15.272,00	15	0
Hava Araçları	369.664.551,00	65,14	0,45
Su Araçları	621.668.515,00	50,41	0,75
Nakliyat	1.204.301.235,00	26,66	1,46
Yangın ve Doğal Afetler	10.585.796.058,00	25,32	12,82
Genel Zararlar	7.962.468.929,00	35,43	9,64
Kara Araçları Sorumluluk	20.494.435.420,00	9,47	24,82
Hava Araçları Sorumluluk	298.548.470,00	13,13	0,36
Su Araçları Sorumluluk	57.830.655,00	28,93	0,07
Genel Sorumluluk	2.190.257.211,00	27,85	2,65
Kredi	390.511.463,00	28,33	0,47
Kefalet	123.953.913,00	34,47	0,15
Finansal Kayıplar	556.536.162,00	10,11	0,67
Hukuksal Koruma	224.970.184,00	13,75	0,27
Destek	1.928,00	-98,78	0
Hayat Dışı Toplam	68.152.477.992,00	17,72	82,53
Hayat	14.431.321.814,00	27,05	17,47
Toplam	82.583.799.806,00	19,25	100

Kaynak; TSB 2019-2020 arası yayınlanan sektör raporları

Yukarıda Tablo 4’te görüldüğü üzere 2020 yılı COVID-19 salgını sonrası birçok branşın sigorta sektöründeki etkinliği artmaya devam etmiştir. COVID-19’a rağmen sağlık branşı 2020 yılını 2.012 milyon TL’lik teknik kar ile kapatmıştır. Salgın ile risk algısının yükselmesi sağlık poliçelerine talebin devam etmesini sağlamıştır. Genellikle hasar sebebiyle zarar yazılan Kara Araçları branşında salgın sebebiyle uygulanan tedbirler sebebiyle araçlar trafiğe çıkamamış trafik kazaları azalmış hasar frekansında düşüş meydana gelmiştir Sigorta şirketleri salgını teminat dışında tutmasına rağmen COVID-19 tedavi giderlerini lütuf ödemesi olarak değerlendireceklerini kamuoyu ile paylaşmıştır.

Salgın ile sigortacılıkta dijital dönüşüm başlamıştır, dijital dönüşüm beraberinde siber saldırıları getirmiştir. 2020 Türkiye Sigorta Birliği raporuna göre doğa olayları ve felaketlerden kaynaklanan sigortalı ve ekonomik kayıplar son yılların en büyük değerine ulaşmıştır. Dünya genelinde risk farkındalığının artması bireylerin, kurumların sigortaya olan talebini arttırmıştır.

Tablo 5: Finans Sektörünün Aktif Büyüklük Karşılaştırması

FİNANS SEKTÖRÜNDEKİ AKTİF BÜYÜKLÜK KARŞILAŞTIRMASI (MİLYAR TL)	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Bankalar	2357	2.595,40	3.257,80	3.867	4.490,80	6.106,40	9.215,50
Sigorta, Reasürans ve Emeklilik Şirketleri	98,4	122,2	152,3	178,4	236,6	307,8	427
Menkul Kıymet ve Yatırım Fonları	37,2	41,8	54,2	46,8	113,8	128,5	267,4
Finansal Kiralama Şirketleri	40,6	48,5	58,1	68,5	58,2	70,3	106
Faktöring Şirketleri	26,7	33,1	43,7	34,6	37	48	65
Tüketici Finansman Şirketleri	27,2	32,8	39,1	39,7	27,6	36,1	48,7
Araç Kurumlar	15,3	21,2	23,1	21,9	28	41,3	53,7
Gayrimenkul Yatırım Ortaklıkları	21,3	25	26,9	19,4	32,7	55,3	87,3
Girişim Sermayesi ve Yatırım Ortaklıkları	1,3	1,1	2,6	1,5	3	7,6	6,5
Genel Toplam	2.625	2.921,10	3.657,80	4.277,80	5.027,70	6.801,30	10.277,10

Kaynak: Türkiye Sigortalar Birliği 2015-2020 sektör raporları

Tablo 5’te 2021 yılında ülkemizde finansal sektörlerin aktif büyüklük toplamı %51 artış ile 10,3 milyar TL’ye yaklaştığı görülmektedir. Sigorta sektöründe COVID-19 salgınına rağmen bir önceki yıla göre %5,1 büyüme verisi kaydedilmiştir. Pandemi sonrasında finans sektöründe sigortacılığın ve bireysel emekliliğin etkinliği %4,1 pay ile 427 milyar TL’ye ulaşmıştır.

Rusya’nın Ukrayna’yı işgal etmesiyle ekonomik Dünya’nın ekonomik gidişatı kötüleşmeye başlamış, birçok ülkede, enflasyon yüksek artış göstermiştir. Enflasyonun hızlı artışı merkez bankalarının daha agresif sıkılaştırmaya gitmesiyle ekonomik beklentilerde bozulma yaşanmıştır. Pandemiyle birlikte sektörde dijitalleşme önem kazanmıştır. Bilgi güvenliği, blockchain teknolojisi, siber güvenlik, mobil teknolojilere öncelik verilmiştir. Emeklilik

döneminde maddi refahını korumayı amaçlayan BES sisteminde bazı değişiklikler yapılmıştır. 22 Ocak 2022 tarihli 31727 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Bireysel Emeklilik Tasarruf ve Yatırım Sistemi Kanunu ile devlet katkısı %30’a çıkarılmış, katılımcı sayısında artış gözlenmiştir. Fon büyüklüğü bir önceki yıla göre %50 artış göstermiştir.

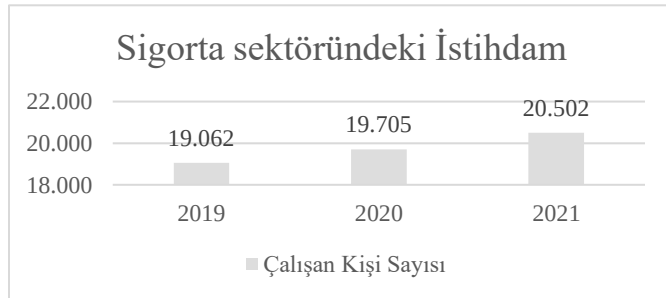
1.5. SİGORTA SEKTÖRÜNÜN EKONOMİK İŞLEVLERİ

GSYH ve kişi başına düşen gelirin yükselmesi toplumun refah düzeyini arttıracaktır. Refah düzeyinin yükselmesi ile bireylerin sigorta satın alma gücü artacağından toplanan prim gelirleri de artacaktır. Toplanan prim gelirleri ekonomiye kaynak sağlayacaktır.

Kredi kullanımında sigorta poliçesi zorunlu bir unsur olarak karşımıza çıkar. Kredi kullanan kişi krediye bağlı olarak hayat sigortası satın almak zorundadır. Sigorta kredi müşterisinin vefatı halinde kredinin ger ödenmeme riski ortadan kalkar.

Sigorta şirketleri sigorta hizmeti karşılığında topladığı primlerin bir kısmı ile yatırım yaparak kazanç elde eder, bir kısmını ise hazineye aktarır. Böylelikle ülke ekonomisine kaynak sağlar, ülke ekonomisi için önemli bir vergi kaynağıdır. Sigorta primlerinden toplanan gelirler GSMH’ ya dahil edilir. TÜİK verilerine göre 2022 yılında kişi başına düşen GSYH 176.589 TL, ABD doları cinsinden 10.655 \$ olarak hesaplanmıştır. TÜİK verilerine göre 2021 yılında Türk sigorta sektörünün toplam katma değeri 29,2 milyar TL olarak gerçekleşmiştir. 2022 yılında ise finans ve sigorta faaliyetlerinin toplam katma değeri bir önceki yıla göre %21,8 artmıştır.

Grafik 1: Yıllara göre sigorta sektöründeki istihdam karşılaştırması

Kaynak; SEDDK 2021 faaliyet raporu

Grafik 1’e göre sigorta sektörü istihdama katkı sağlamaktadır. Nitelikli iş gücü artışı toplanan prim gelirlerini artırır. Sigorta sektöründe çalışanların eğitim düzeyleri giderek

yükselmektedir. Sektörel istihdamda ilköğretim ve lise düzeyinde eğitim görenlerin oranları azalmıştır. Lisans ve lisans üstü eğitim görenler arasında sigortacılık eğitimi alan işçi sayısı artmıştır (Taşkın ve Şener, 2004). Günümüzde sigorta şirketleri personel alımında lisans eğitimi şartı aranmaktadır.

1.5.1. Sigortanın Ticareti Arttırma İşlevi

Bir malın istenilen yere taşınması sırasında kaybolması, hasar alması, zamanında ulaşmaması gibi birçok risk ile karşı karşıya kalınabilir. Bu riskler sigorta poliçesi ile güvence altına alınabilir. Sigorta ile güvence altına alınması mal dolaşımını kolaylaştırır. Sigorta güvencesi ile ülke içi ve uluslararası ticaret artış gösterir. Sigorta sektörü ithalat ve ihracat gelişmelerine uygun sigorta poliçeleri geliştirmektedir. İhracat kredileri sigortası ile firmalar her ülkenin pazarında ticaret yapabilme olanağına kavuşmuştur.

Uluslararası sigorta ve reasürans işlemleri ülke ekonomisine döviz kazancı sağlayarak dış ödemeler için nakit kaynak sağlar.

1.5.2. Sigortanın Ekonomide Kayıt Dışılığı Önleme İşlevi

Sigorta şirketleri sigortaladıkları malların kayıt altına alınmasını sağlar. Kayıt altına alınan mallar devlete vergi geliri sağlar. Sigorta şirketleri sigortalı sayısı arttıkça kazançlarından vergi ödeyerek devlete katkı sağlar.

1.5.3. Sigortanın Ekonomide Tasarrufu Arttırma İşlevi

Ekonomik gelişme için sermaye birikiminin olması gereklidir. Sermaye birikimi tasarrufun artışı ile mümkündür. Tasarruf miktarı arttıkça sermaye artacak beraberinde yatırımlarda artış gösterecektir. Yatırımların artışı, üretimin, milli gelirin ve iş gücü istihdamının artışı demektir. Tasarruf artışı öncelikle gelir seviyesinin artışına bağlıdır. Kişiler gelirleri arttığında bir kısmını tüketime ayırmayıp tasarruf edebilecektir. Kişilerin kendi istekleri ile yaptığı tasarruflar bankalar, sigortalar gibi finansal kuruluşların yatırımlarına fon oluşturur. Sigorta şirketleri hayat sigortaları aracılığı ile sigortalılarının düzenli olarak tasarruf etmesini sağlar.

Sigortalıların, sigorta şirketlerine yaptığı prim ödemelerini sigorta şirketleri hasar ödemelerinin gerçekleşmesine kadar finansal araçlara yatırım yaparak değerlendirir. Ülkedeki

sigortalı sayısının artışı sonucu toplanan prim gelirlerinin para ve sermaye piyasası araçlarında kullanılması ülke tasarruflarının arttığına dair en önemli göstergedir.

Tablo 6: Borsa İstanbul 2020-2022 Sigorta Endeksinde Yer Alan Şirketler

HİSSE KODU	ŞİRKET	DOLAŞI MDAKİ PAY %	PİYASA DEĞERİ (TL)	SERMAYE	ÖZSERMAYE	NET KAR	HİSSE FİYATI (TL) 23.12.2022
AGESA	AGESAHAYAT EMEKLİLİK A.Ş	%19,89	7.574.400,000	180.000,000	1.417.711,561	656.795,907	42,08
AKGRT	AK SİGORTA A.Ş	%27,99	6.496.360,000	1.612.000,000	1.304.091,273	-394.899,040	4,03
ANSGR	ANADOLU SİGORTA	%34,76	8.375.000,000	500.000,000	4.071.584,473	497.888.898	16,75
ANHYT	ANADOLU HAYAT EMEKLİLİK	%15,10	9.331.000,000	430.000,000	2.335.270,455	760.237,101	21,70
RAYSG	RAY SİGORTA A.Ş	%5,32	3.594.059,626	163.069,856	596.989,333	85.737,721	22,04
TURSG	TÜRKİYE SİGORTA A.Ş	%18,89	15.390.184,560	1.161.523,363	4.362.053,239	517.588,747	13,25

Kaynak: Garanti E-trader mobil uygulaması verilerinden derlenmiştir.

Tablo 6. 2022 dönemine ait borsada işlem gören sigorta şirketlerinin karı ve dolaşımdaki payları hakkında bilgi vermektedir. Borsada işlem gören şirketlerin hem borsaya hem yatırımcısına karşı hukuki sorumlulukları bulunmaktadır. Şirketler 6 aylık ve yıllık finansal tablolarını SPK tarafından yetkilendirilen bağımsız denetim kuruluşlarına denetlettirmek zorundadır. Denetim sonuçlarını ise Kamu Aydınlatma Platformu’nda duyurulmalıdır. Borsada işlem gören şirketlerde ayrıca Denetim Komitesi kurulma zorunluluğu da vardır. (Gündoğdu 2020: 91-92)

Yatırımcılar, yatırım yapmak istediği hisse senetlerini seçerken hisselerin içinde bulunduğu sektörün ekonomik yapısını incelemekte, sektörün canlılığı ve gidişatını, karlılığını göz önüne almaktadırlar. Yatırımcı, şirket analizi yaparken ilgili şirketlerin pazar payları, rekabet gücü, karlılık durumu, istihdama katkısı, öz sermaye durumlarını, ürettikleri hizmetlerin mal ve hizmet maliyetleri durumunu incelemektedirler. Bu incelemeler neticesinde yatırımcı iyiye giden ve ekonomik büyümeye katkısı olan sektördeki her şirket yatırım yapmaya elverişlidir kararı verebilir

(Bulut, 2018: 117-119). Borsa İstanbul'a (BIST) kayıtlı olan şirketler sürekli dış gözlem ve değerlendirme altındadır. Sürekli değişen fiyatlar yatırımcılarına şirketin kazanç sağlama yeteneği ve performansı hakkında bilgi verebilir. Borsada oluşan bu eğilimler, tasarruf sahiplerine ve şirket yöneticilerine ekonominin gidişatı ve yakın geleceğini ortaya koyan bir gösterge işlevi kazandırmaktadır (Taner, vd., S:84).

1.5.3.1. Sigorta Sektörünün Gelişmesinde Blockchain Teknolojisinin Faydaları

Blockchain, internette bulunan bir ağ üzerinde toplanan bilgi veya verinin kamuya açık bir defteri olarak tanımlanabilir. Zincirleme reaksiyonuna bağlı çalışma sistemidir. Bu teknoloji veriyi zincir halkaları gibi birbirine bağlayarak, değiştirilemez bloklar halinde nesnel ve dinamik bir düzende statik olarak iç erişimde birleşmesine dayanır (Atabaş, 2018: 11).

Blockchain bir merkeze bağlı değildir. Bir merkezi sistemden daha ucuz ve daha güvenli kullanılabilir. Şeffaf şekilde işlem yapma yöntemi sunar. Kaybolan gizlilik değerini geri kazandırır. Blockchain teknolojisinde kaydedilen veriler değiştirilemez, karşı tarafa gönderildikten sonra mühürlenir ve değiştirilemez, geri alınamaz. P2P (yüz yüze) kişiden kişiye aracısız işlem gerçekleştirerek aradaki aracılardan ortadan kalkmasını sağlayacaktır.

2019 yılında meydana gelen küresel salgın sonrası sigorta şirketleri sosyal etkileşimin yok denecek hale gelmesi sebebiyle poliçe satışlarını fiziki gerçekleştirmek yerine dijital ortamda poliçe satışlarına başlamıştır. Tüketicilerin bir kısmı hala internet ortamından yapılan alışverişler sonucunda yaşanan dolandırıcılık olayları sebebiyle dijital faaliyetlere güvenmemektedir.

Finansal teknolojiler son yıllarda sigorta, bankacılık, enerji, finans, lojistik, ulaşım, bilim camiası ve devlet kuruluşlarının dikkatini çekmiştir. Dünyanın dört bir yanında, çeşitli sektörlerden birçok kuruluş blockchain teknolojisini benimsemiştir.

Blockchain teknolojisinin, sigorta sektörüne maliyet indirimi, işlem hızı sebebiyle doğru fiyatlandırma yapılabileceği imkanı ve sahtekarlığın, sunucu çökmesi sonucunda siber saldırıların önüne geçeceği beklenmektedir. Kantur (2018) blockchainin sigorta sektöründe kullanılabileceği alanlar için öneride bulunmuştur. Önerileri şu şekildedir;

- Seyahat ve sağlık sigortalarında gecikmeler ve iptaller meydana gelirse anında ödemeler sunacak bir kullandığın kadar öde sigorta modeli blockchain üzerinde oluşturulabilir.

- Şirketler ödeme sistemlerini otomatik hale getirebilir, hasar ödemelerini düzene sokarak şirket performansını arttırabilir.
- Ferdi kaza sigortası hizmeti sunan şirketler müşteri memnuniyetini en üst düzeye çıkaracak, şeffaf hasar yolu oluşturabilir.
- Şirketler reasürans taleplerini akıllı sözleşmeler yoluyla basit talepleri otomatikleştirebilir.
- Dijital kimlik ile müşteri kayıtlarını dijitalleştirmek ve doğrulamak için sigorta şirketleri blockchain kullanabilir.
- Eşler arası sigorta sağlayıcılar, akıllı sözleşmeler oluşturmak için bir aracıya ihtiyaç duymadan eşler arası bağ oluşturabilir.
- Kefalet sigortası hizmeti veren şirketler tüm üyelerin gerçek zamanlı erişebileceği bir kefalet senedi varlığı oluşturabilecektir.

Akıllı sözleşmeler, blockchain kullanıcılarına bir aracının müdahalesi olmadan şeffaf bir şekilde herhangi bir şeyi transfer etmelerini sağlar. Poliçe sahibi tarafından herhangi bir yalan beyan verme sonucundan akıllı sözleşmeler iptal edilebilir.

Blockchain gibi dijital defter sistemlerinde tüm formlar zincir boyunca güvenli şekilde depolandığından, eskimiş süreçler otomatikleştirilebilir. Böylelikle evrak işlerinde harcanan zaman ve insan hatalarının azaltılmasına yardımcı olabilir.

Blockchain kapsamlı teknolojidir, sigorta sektörüne sağladığı yararlar şöyledir;⁵

- Verilere hızlı ulaşım sağlayarak doğru değerlendirilmesi
- Maliyetin azalması ve zaman kazancı
- Akıllı sözleşmeler ile yeni poliçe türlerinin ortaya çıkışı
- Hasar gerçekleşmesi durumunda otomatik olarak sigortalıya anında ödene gerçekleştirilmesi
- Reasürans sözleşmelerinde veri akışının güvenli sağlanması

⁵ <https://www2.deloitte.com/us/en/pages/life-sciences-and-health-care/articles/blockchain-in-insurance.html>

sitesinden derlenmiştir.

- Çok fazla tarafın bulunduğu poliçelerde para transfer süreci maliyeti arttırdığından, tek bir güvenilir sistem üzerinde ödemelerin eş zamanlı aktarılmasını sağlaması
- Poliçe sahiplerinin risklerinin daha doğru değerlendirilmesi , sigorta şirketlerinin kağıt masraflarının azaltılması
- Hatalı hasar veya suiistimallerin azalması ve hasar maliyetlerinin azalmasına yardımcı olacaktır.

Blockchain ile sigortada ödemeler güvenli şekilde kaydedilir böylelikle risk en aza indirilebilir. Sigorta daha erişilebilir hale gelir. Akıllı sözleşmeler ile sigortada dolandırıcılık tespit edilebilir. Akıllı sözleşmeler 3. Şahıslara ihtiyaç duymadan izlenebilir ve güvenli işlem yapabilmemizi sağlar.

Sigorta şirketleri yeni ürünler ve hizmetler oluşturmak için blockchain teknolojisinden yararlanmalıdır. Bu teknoloji sigorta şirketlerinde süreçlerin hızlanmasına, güvenli ve değişmez işlem yapmasına, işlemlerin şeffaf hale gelmesini mümkün kılar. Blockchain teknolojisi sigorta sektöründe yeni ürünlerin oluşturulmasına, sektördeki dolandırıcılık riskinin azalmasına, verilerin daha kısa sürede karşı tarafa aktarılmasına, sigortacılık hizmetinden kaynaklı sorunların daha kısa sürede çözülmesine yardımcı olur. Artan verim, azalan maliyetler sigorta şirketlerinin performansını en üst düzeye taşıyacaktır.

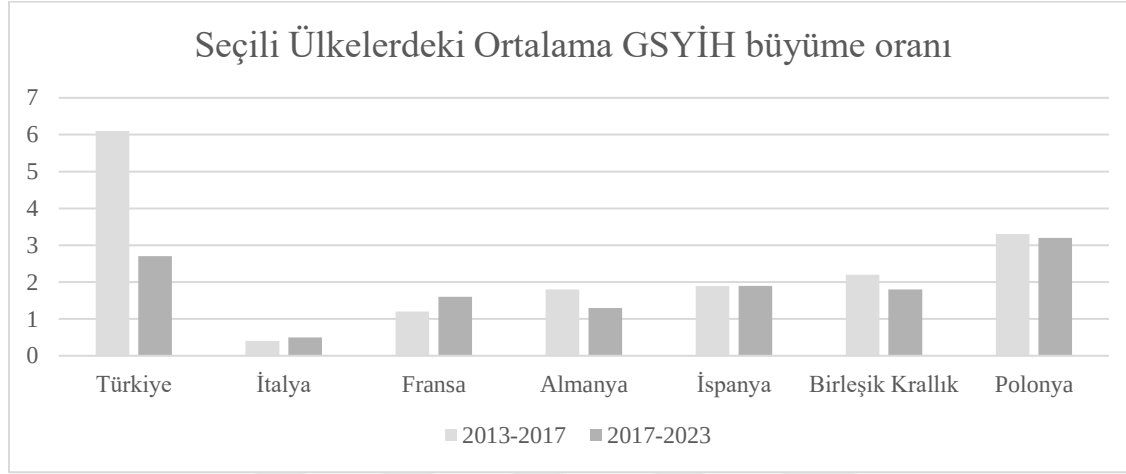
1.6. SİGORTA SEKTÖRÜNÜN SORUNLARI

1.6.1. Sigorta Sektörünün Ekonomiden Kaynaklı Sorunları

Kişi başına düşen milli gelirin düşük olması, adaletsiz gelir dağılımı, işsizlik, ekonomide parasal büyüme ve enflasyon yüksekliği ekonomiden kaynaklanan sorunların başında gelmektedir. Gelir, maddi refahın göstergesidir. Gelirin artışı veya olması hayat dışı sigortaların rahatlıkla yapılmasını sağlamaktadır. Bir faaliyet sonucu gelir elde edilmesi, aynı zamanda mesleki sorumluluk sigortaları için kaynaktır. Hayat sigortaları ile gelir arasındaki ilişki pozitifdir, gelir arttıkça hayat sigortalarına talep artar.

Bir ekonomide belli bir dönemde (bir yılda) yaratılan nihai mal ve hizmetlerin piyasa fiyatlarıyla hesaplanan toplam değerine, Gayri Safi Yurt İçi Hasıla (GSYİH) denir. (Özgüven, 2011: 392)

Grafik 2: Seçili Ülkelerdeki Ortalama GSYİH büyüme oranı

Kaynak: 2024-2024 TSB strateji raporları

Ülkemizde gelir dağılımı adaletli değildir. Grafik 2’de Türkiye’nin yıllar itibariyle GSYİH büyüme ortanı artış gösterse de yabancı ülkeler ile karşılaştırıldığında Türkiye’de kişi başına düşen gelir kur farkı sebebiyle oldukça düşük kalmaktadır. Kişi başına düşen gelirin düşük olması sebebiyle bireyler önce kendi zorunlu ihtiyaçlarını karşılamaya çalışmaktadır.

Tablo 7: Yıllık Ortalama Kullanılabilir Gelir Tablosu

ANKET YILI	2017	2018	2019	2020	2021
Gelir Referans Yılı	2016	2017	2018	2019	2020
Yıllık Ortalama Kullanılabilir Gelir (TL)	46.131	51.374	59.873	69.349	76.733
Bir Önceki Yıla Göre Değişim (%)	11,4	11,4	16,5	15,8	10,6

Kaynak: TÜİK raporları

Lorenz eğrisi toplumdaki gelir dağılımı adaletini gösterir. Gini kat sayısı bunun formülleştirilmiş halidir. Gini kat sayısı gelir eşitsizliğinin tanımlanmasını sağlayarak karşılaştırma yapma imkanı sunar. 0 ile 1 arasında değer alır. Gini kat sayısının küçülmesi ülkede gelir dağılımının iyi olduğunu gösterir (Aksoy vd., S:3). Tablo 7'ye göre hane halkının kullanılabilir geliri yıllara göre artış göstermektedir, fakat gelir artışına karşılık olarak fiyatlarında artışa devam etmesi, sürekli artan kur varlığı alım gücünü düşürmektedir. Bireyler yatırım harcamaları yerine gelirlerini tüketime ayırmaya devam edecektir.

Kişi başına gelirden dolaysız vergiler düşüldüğünde kullanılabilir gelir ortaya çıkmaktadır, bu gelir tasarruf ve tüketim arasında bölünür. Kullanılabilir gelirin düşük olması durumunda kişiler gelirlerini olduğu gibi tüketime ayırmakta, tasarrufu ertelemektedir.

Kullanılabilir Gelir: Y

Tüketim: C

$$Y=C+S$$

Tasarruf: S

Kullanılabilir gelir düşük ya da tüketim harcamaları büyük ise gelir, sadece tüketimi karşılar.

$Y=C$ Tasarrufun yok ya da az olması, sigortaya olan talebinde az olmasına neden olur.

Tablo 8: Gini Kat Sayısı Hesaplama

ANKET YILI	2017	2018	2019	2020	2021
Gelir Referans Yılı	2016	2017	2018	2019	2020
P80/P20 Oranı	7,5	7,8	7,4	8,0	7,6
P90/P10 Oranı	13,4	13,7	13,0	14,6	13,7
Gini Kat Sayısı	0,405	0,408	0,395	0,410	0,401

Kaynak: TÜİK Gelir ve Yaşam Koşulları Araştırması, 2021 verileri

Tablo 8'de Gini Kat sayısının 2021 yılında bir önceki yıla göre küçüldüğü genel bakıldığında düzensiz seyrettiği görülmektedir. Ekonomik olumsuzluk gini kat sayısı üzerinde negatif anlamda etki yaratmaktadır. Ekonomi de yatırım ve üretimin artması istihdamın artması

demektir. Yatırımların az olması işsizlik oranının yükselmesine neden olur. Kişi gelir elde edemezse sigorta talebinde bulunmayacaktır. Enflasyon yüksekliği ise ekonominin bütünü için bir risk ve belirsizlik kaynağıdır. Enflasyon artışı ile sigortaya olan çekicilik azalır, tasarruflar döviz, altın ve gayrimenkule kaymaktadır. Enflasyon dönemlerinde sigorta primleri de yükseliş gösterdiğinden potansiyel müşterilerde sigorta talebinden bulunmaktan vazgeçer. Kişiler birikimlerini sigorta yerine zarar görmeyecekleri finansal alanlarda değerlendirmek ister. Hayat sigortaları uzun dönemli ve sözleşmeye bağlı en önemli parasal ilişkilerden biridir. Enflasyon her türlü uzun dönemli parasal ilişkilerin dengesini bozmaktadır. Hayat sigorta poliçelerinde belirtilen meblağ, sigorta sürecinde değer kaybedeceğinden sigortaya olan talep artış göstermeyecektir (Orhaner, 2013: 362).

Hayat sigortalarını olumsuz etkilerden korumak için primler aylık veya yıllık olarak bir endekse bağlı değiştirilebilir. Sözleşme başlangıcında belirlenen oranda primler arttırılabilir veya primler istikrarlı yabancı para birimine bağlanarak alınabilir. Diğer yandan enflasyon yüksekliği sigortaya konu olan malın hasar alması durumunda daha yüksek bedeller ile hasar ödemesi yapılmasına neden olacaktır. Bu sebeple hayat dışı sigortalara olan talep artış gösterecektir. Poliçe satın alırken ödenen prim ne kadar olursa olsun sigorta konusu olan malın değeri enflasyon sebebiyle artmış olacaktır. Bu nedenle enflasyon dönemlerinde mal ve sorumluluk sigortaları enflasyonun olumsuz etkilerini azaltacaktır.

Faiz oranlarının artışı ise sermayeyi yatırım yerine plasmaya yöneltir. (Plasman; paranın gelir getireceği bir alacağa veya gayrimenkul kıymete bağlanması, bir yatırımda işletilmesi) Kişiler hayat sigortalarına yatıracakları primleri, yüksek faiz elde edecekleri enstrümanlara yatırıp gelir elde etmeyi düşünür. Reel faiz oranlarının yüksek olması hayat sigortalarına olan talebi düşürür, hayat dışı sigortalarda ise sigorta talebini arttırır.

1.6.2. Tüketicilerden Kaynaklanan Sorunlar

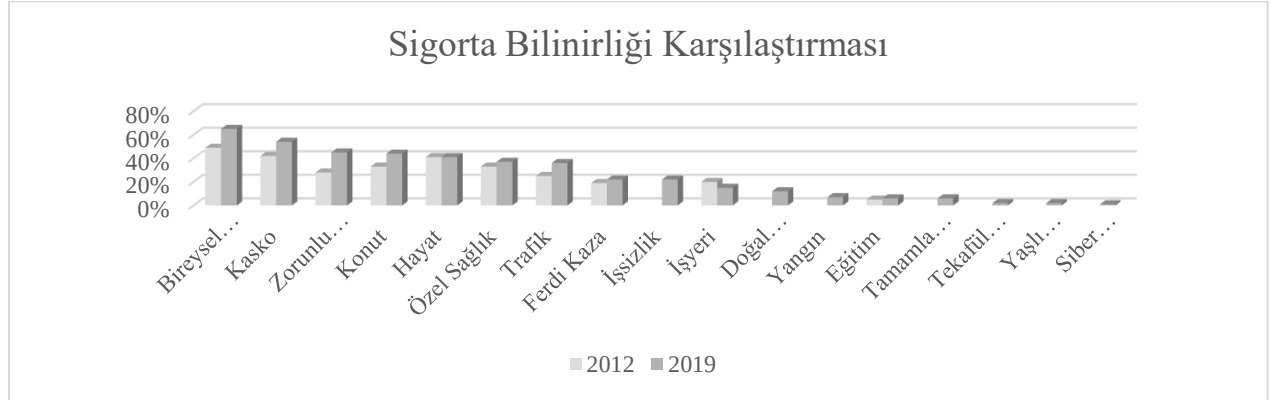
Tüketiciler bazı nedenler ile sigortaya ilgi duymamaktadır. Dini inancı sebebiyle kaderci düşünceye sahip kişiler, hayat sigortalarına talepte bulunmaz istemez. 19. Yüzyılda da hayat sigortaları Hristiyanlıkta Allah'ın koruyuculuğuna güvensizlik olarak kabul edildiğinden yasaklanmıştır. Aynı şekilde Osmanlı Dönemi'nde fetva makamı da hayat sigortalarını yasaklamıştır. Yasaklanma sebebi ise Müslümanın az para vererek karşılığında diğer Müslümandan çok para almasıdır. Kadercilik fikrinin benimsenmesi hayat sigortacılığının

gelişmesine engeldir. Günümüzde de birçok insan kadere inanmaya devam etmekte ve hayat sigortasına talepte bulunmamaktadır. Teknolojik gelişmeler, eğitim düzeyinde gelişme, toplumsal gelişmeler kaderci düşüncenin azalmasına yardımcı olacaktır. Tüketicilerin eğitim seviyesindeki ilerleme, sigortaya olan talebi de olumlu etkilemektedir (Orhaner,2013: 353-355).

Ülkemizde sigortacılık tam anlamıyla anlaşılmış değildir. Bu durum hem tüketici hem sigortacı kaynaklıdır. Hala ülkemizde Zorunlu Trafik Sigortası yaptıran sigortalılar bu sigortanın hangi durumda kime ne ödemesi gerektiğini bilmeden sadece zorunlu poliçe olduğu için yaptırmaktadır. Sigortacılığın ekonomik, sosyal anlamı yeterince bilinmediğinden bir kesim tarafından sigortanın gereksiz olduğu düşünülmektedir. Bireylerin gönüllü olarak sigorta almadığı durumlarda, devlet zorunlu sigorta uygulamalarıyla sigorta bilincini artırmaya yönelik çalışmalar yapmak zorundadır (Orhaner,2013: 353-355).

Türkiye Sigorta ve Reasürans Şirketleri Birliği (2012) Türkiye’de tüketiciler nezdinde sigorta sektörünün mevcut konumunu tespit etmek ve sigortanın bilinirliği ve eğilimlerini anlamayı amaçlamıştır. Araştırma tekniği olarak yüz yüze görüşme tekniğini kullanıp 17 ilde 3007 görüşme gerçekleştirmişlerdir. Yapılan araştırma sonucunda Türkiye’de sigorta sektörünün büyümesi için mevcut sigortalılar yerine henüz sigorta yaptırmamış kişilere yönelerek sigortalı sayısının artırılması amaçlanmalı, televizyon ve internet aracılığıyla halka bilgi verilerek sigortaya yönelik olumlu tutum ve davranışlar geliştirilmesi gerektiği sonucuna ulaşmışlardır. 2019 yılında da Sigorta ve Emeklilik sektörü algı araştırmasında örneklem olarak 1804 kişi kullanılmış, yüz yüze görüşme tekniği kullanmışlardır.2012’den bugüne toplumdaki olumlu algı artış gösterdiği, sigortanın bilinirliğin arttığı sonucuna ulaşmışlardır.2012 ve 2019 yılındaki yüz yüze görüşme yöntemi ile yapılan araştırmalar karşılaştırıldığında;

Grafik 3: 2019 Sigorta Bilinirliği Karşılaştırması

Kaynak: TSB 2019 Sigorta ve Emeklilik sektörü algı araştırması raporu

2019 yılına ait oranlar incelendiğinde tüm sigorta branşları ile ilgili farkındalığın arttığı sonucuna varmışlardır. 2019 yılında yapılan araştırmada katılımcılar sigorta poliçesi satın alırken ve sigorta şirketini seçerken marka güvenilirliğine, acente yaygınlığına, uygun fiyata, poliçenin teminat içeriğine göre, uygun ödeme koşulunun olması, sunulan hizmetlerin çeşitli olması koşullarına göre karar verdiğini tespit etmişlerdir. Sigorta yaptırmama nedeni olarak 2012-2019 yılı aşağıdaki gibi karşılaştırılmıştır.

Tablo 9: 2012-2019 Sigortanın Tercih Edilmeme Sebepleri Karşılaştırması

Sigortanın Tercih Edilmeme Sebebi	2012	2019
Maddi durumum yüzünden prim taksitlerini ödemekte zorlanacağımı düşünüyorum.	71%	68%
Sosyal güvencemin olmasını yeterli görüyorum.	55%	48%
Sigorta ürünleri hakkında bilgi sahibi değilim.	31%	32%
Sigortamın paramı değerlendirmek için iyi bir yol olduğunu düşünmüyorum.	27%	30%
Sigortanın ihtiyaç halinde kayıplarımı karşılayacağını düşünmüyorum.	31%	29%
Gelecekte sıkıntı yaşayacağımı düşünmediğimden herhangi bir önlem alma gereği hissetmiyorum.	17%	27%
Gelecekte sıkıntı yaşayacağımı düşünüyorum ve başka yollarla kendi önlemimi alıyorum.	29%	26%
Yaptırmaya fırsat bulamadım.	14%	18%
Ödeyeceğimin prrimin, alacağım hizmet karşılığında yüksek kalacağımı düşünüyorum.	7%	9%
Geçmişte sigorta sahibiydim, ancak çeşitli sebeplerle bıraktım.	4%	2%
Dini inancıma uygun değil.	0%	1%

Kaynak: TSB 2019 Sigorta ve Emeklilik sektörü algı araştırması raporu

* 2012 yılında 2295 katılımcı, 2019 yılında ise 917 katılımcı sigorta sahibi değildir.

2019 yılında yapılan çalışmanın sonucunda bireylerin maddi durumu iyileşmesi, sigorta primlerinin daha düşük olması, hasarının zamanında karşılanması koşulu ve sigorta ürünleri hakkında yeterli bilgi sahibi olunması durumunda sigortaya ilginin artacağı, etkili iletişim diliyle sigortanın risk ve tehlikelere karşı alınan bir önlem olduğu anlatılması gerektiği sonucuna ulaşmışlardır.

1.6.3. Sigorta Şirketlerinden Kaynaklanan Sorunlar

Sigortanın fiyatının yüksek olması talebi etkileyen en büyük faktörlerden biridir. Sigorta şirketleri güvence hizmeti sunması dışında, ticari kuruluş olarak kar da elde etmek zorundadır. Artan döviz kurları nedeniyle araç parçalarının pahalılaşması, katılımcı sayısının fazla olmayışı nedeniyle bazı sigorta branşlarında primler yüksektir. Prim yüksekliği sebebiyle sigorta ettiren, sigortaya olan talebini kısıabilir veya hiç talepte bulunmayabilir.

Sigorta fiyatının yüksek olması, sigorta şirketlerinin teknik karını arttırmaktadır fakat sigortaya olan talebin düşmesine de neden olmaktadır. Sigorta şirketleri uluslararası piyasalarda fiyatları takip etseler bile halkın gelirin göre fiyat ayarlaması yapmalıdır. Geçmiş yıllarda sigortalının yeterli bilgilendirilmemesi, tüketiciye sadece tüketicinin talep ettiği bilgilerinin sunulması sigortaya ilgiyi arttırmamıştır. Son yıllarda ise sigorta sektöründe çalışan personellerin geçmiş yıllara göre eğitim seviyesi yükselmiştir. Sektör çalışanları sigorta ürünlerini basit, anlaşılır ve yaygın şekilde topluma sunmaları sigortaya olan talebi arttıracaktır. 2007 yılı öncesi hasar ödemelerinin sigortalılara zamanında yapılmaması, hasar ödemesinin olması gerekenden az yapılması, sigorta sektörünün yetersizliği ve hasar ile ilgili sorunlu işlem sayısı çokluğu sigortaya olan güvenin sarsılmasına neden olmuştur. Geçmiş yıllarda yaşanan güven eksikliği sorunu halkın sigortaya olan talebini olumsuz etkilemektedir. Sigorta şirketleri aynı ürün için müşteriye aynı fiyat imkanı sunuyor gibi gözükse de her müşteri için fiyatta farklılık yapmaktadırlar. Fiyat değişkenliği rekabet sebebiyle yapılsa bile tüketiciler sigorta şirketlerine güven duygusunu kaybetmektedir (Orhaner,2013: 365).

2.BÖLÜM:

LİTERATÜR TARAMASI

Bu bölümde sigorta sektörün ekonomik işlevleri ile ilgili yapılan sigorta sektörünün ekonomik büyümeye katkıları, tasarrufu arttırmaya yönelik işlevleri, teknolojinin sigorta sektörüne faydaları, sigorta sektörünün sorunları üzerine yapılan çalışmalardan bahsedilecektir.

2.1. SİGORTA SEKTÖRÜNÜN EKONOMİK BÜYÜMEYE KATKILARI

2.1.1. Refah Artış Etkisi

Ekonomik büyümenin topluma yayılma etkisi zaman alabilir. Toplumsal refah artışı adaletin, gelir dağılımının ve yaşam kalitesinin iyileştirilmesi ile mümkündür. Sigorta sektörü ekonomik gelişimi destekler ve toplumdaki refah etkisini artırır (Özcan vd., 2021: 75). Sigorta sektörünün dünya üzerinde payını arttırmak, ekonomideki yerinin belirlenebilmesi için sigorta bilincinin sağlanması gereklidir. Sigorta sektörü gelişmez ise bireyler ve işletmeler daha az risk almak durumunda kalacak, daha az ticari faaliyette bulunacak ve ekonomi yavaşlayacaktır.

Gelişen ekonomilerde insanların refahı arttıkça sigortanın önemi anlaşılmaktadır. Sigorta ekstra bir harcama değil, geleceğe güven sağlayan ihtiyaç olarak kabul edilmektedir. Sigorta, maddi değerlere teminat vermesi ve güvence görevi üstlenmesinden dolayı sigorta ile insani kalkınma arasında ilişki vardır (Zortuk vd., 2016:1).

2.1.2. Sigorta Sektörünün Ekonomik Büyüme ve GSYH İlişkisi

Özüdoğru (2017) çalışmasında sigorta şirketlerinin büyük yatırımları uzun vadeli finansa edebilme kapasitesine sahip olduğu ve yabancı sigorta şirketlerinin Türkiye'ye yatırımları ile sigorta sektörünün etkinliğinin artması arasında pozitif ilişki tespit etmiştir. İclal ve Abdülaziz (2022) sigorta sektörü finans alanı olması nedeniyle ülkenin ekonomik şartlarından doğrudan etkilendiğine dikkat çekmiştir. Ekonomik büyüme mal ve hizmet üretim kapasitesindeki genişleme olarak tanımlanabilir. Ekonomik büyüme, GSYH üzerindeki artış ile ölçülmektedir (Özel, 2012:64).

Sigorta sektörü ekonomik büyümeyi teşvik etmede çeşitli rol oynamaktadır. Yenisu (2019) çalışmasında Türkiye’de sigortacılık sektörü ile ekonomik büyüme arasında kısa ve uzun dönemde istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki tespit etmiştir. Çakmak ve Baştürk (2019) sigorta sektörünün ekonomik büyüme üzerindeki etkilerini araştırdıkları çalışmalarında 2007-2018 yıllarında toplanan prim gelirleri ile GSYH arasındaki pozitif ilişkiyi bulmuşlardır. Benzer şekilde Ege ve Saraç (2011) ve Sarioğlu ve Taşpunar (2011) ile benzer sonuç göstermektedir. Ege ve Saraç (2011) 1999-2008 yıllarına ait Türkiye’nin de içinde bulunduğu 29 ülkenin finansal verilerini kullanarak birim kök testi yöntemiyle sigorta sektörünün ekonomiye olumlu katkı sağladığına dair pozitif ilişki tespit etmiştir. Özertan ve Ateşagaoglu (2022) sigorta sektörünün Türkiye ekonomisi için önemini göstermeyi, sektörün gelişmesi için atılması gereken adımları hesaplanabilir genel denge modeli ile açıklamışlardır.

Alhassan ve Fiador (2014) sigorta penetrasyonu ile ekonomik büyüme arasındaki ilişkiyi araştırmış, çalışmalarının sonucunda sigorta sektörü ile ekonomik büyüme arasında pozitif yönlü ilişki tespit etmiştir. Ülkemizde sektörün önünü açmak ve büyümenin devamlılığı için sigorta kültürünü oluşturmaya yönelik çalışmalar yapılmalıdır. Literatürde yapılan çalışmalarda ekonomik büyüme ile sigorta sektörünün gelişmesi arasında negatif ilişki bulan çalışmaya rastlanmamıştır. Sigorta şirketleri; hisse senetleri, tahviller, gayrimenkul gibi yatırım araçlarına yatırım yaparak ülke ekonomisine ve finansal piyasaların gelişmesine yardımcı olur.

Dünya genelinde ise sigortacılık sektörü ülkelerin gelişmişlik düzeyi ve eğitim düzeyinin yüksekliği ile doğru orantılı olarak büyümektedir. Temur (2011) sigorta sektöründeki istihdam sayısını anket yöntemi ile incelemiş, sektörde çalışanların eğitim düzeyinin sürekli yükselmekte olduğu sonucuna ulaşmıştır. Sigorta bilincinin ve kültürünün gelişmesi kişi başına düşen gelirin artışı, sosyal bilincin yükselmesi ile alakalıdır (Özcan vd., 2021: 74)

Sigortacılığın gelişmesi, sigorta bilincinin oluşması ve ekonomideki önemi konusunda gelişme sağlamak için halkın eğitilmesi ve bilgilendirilmesi gerektiğine, sigorta hizmeti sunan iş gücünün eğitilmiş, alanında uzman personellerden oluşması gerektiğine dikkat çekmiştir. Sigorta sektöründe çalışanların eğitim düzeyinin yükselmesi sektördeki verimliliği ve rekabet gücünü arttıracaktır. Müşterilere doğru ve yeterli bilgilendirme ile sektörün güvenilirliği artacaktır (Çelikel vd., 2010:74).

2.1.3. Türk Sigorta Sektörünün Finans Sektörü İçerisindeki Yeri

Sevimlioğlu (2022) Türk sigorta sektörünün pandemiden ne durumda etkilendiğini 2019-2021 verileriyle incelemiş, sigorta sektöründe pandemi sonrası olumlu gelişmeler yaşandığının sonucuna varmıştır. Özellikle sağlık branşı için risk anında bireylerin en iyi hizmeti alabilme duygusu ile sigorta yaptırmaya eğiliminde artış olduğuna dikkat çekmiştir. Vural (2022) TOPSİS yöntemi kullandığı ve ülkelerin performans değerlerini Türkiye ile karşılaştırdığı çalışmasında Türkiye'nin AB ülkelerinin gerisinde kalmadığını tespit etmiştir. Derman (2022) pandemi sürecinde sigorta sektörünün finansal performansını değerlendirmek için örneklem olarak Türk sigorta sektörünü temsilen borsada işlem gören sigorta şirketlerini pandemi öncesi ve pandemi sonrası verilerini kullanarak Z-Skor modeli ile analiz yapmıştır. Pandemi döneminde borsada işlem gören sigorta şirketlerinin hiçbirinin başarısız olmadığı, sigorta sektörünün büyümeye devam ettiği, birçok branşta kara geçildiği sonuçlarına ulaşmıştır. Atilla ve Gülay (2022) Türkiye'de yıllar içerisindeki sigorta prim üretimini trend analizi yönetimi ile incelemiştir. Ülkemizde sigortacılık nasıl geliştirilebilir sorusuna cevap aramışlardır.

Finansal kuruluşlar alacağını teminat altına almak için kredi vereceği kişi ve kurumlardan teminat istemektedir. Sermaye yatırımı için alınacak teminatların sigorta poliçesi olmadan kabul edilmesi mümkün değildir (Çiftçi, 2004: 124). Kredi sigortası ihracatçıların riskini azaltır ve ihracatçılara güvenli ticaret yapabilme imkanı sunar (Aksoy, 2017: 66)

Dereli (2018) 1995-2017 döneminde Türkiye'ye doğrudan yabancı yatırımcılar ile ekonomik büyüme arasındaki ilişkiyi Toda-Yomamoto nedensellik testi ve Johansen Koentegrasyon testi ile incelemiş çalışması sonucunda yabancı sermaye yatırımlarında ekonomik büyümeye doğru tek yönlü ilişki tespit etmiştir. Doğrudan yabancı sermaye yatırımları ile milli gelirin artmasının mümkün olduğu, buna bağlı olarak büyüme hızının da arttığı sonucuna ulaşmıştır. Kamilçelebi (2012) SWOT analizi yöntemiyle yaptığı çalışmasında yabancı sermayeli sigorta şirketlerinin Türk sigorta sektörü ile bütünleşmesi ile sektörün yapısının değiştiğine dikkat çekmiştir.

Kavak ve Cihangir (2019) Borsa İstanbul'da yer alan sigorta şirketleri üzerine VZA modeliyle yaptığı çalışmasında etkin olmayan şirketlerin sonuçlarına göre etkinsizlik nedeninin şirketlerin karlılık ve prim miktarlarının azlığı olduğu kanısına varmıştır. Literatürde yer alan

benzeri çalışmalarda VZA modeli sıkça kullanılmaktadır. Bayramoğlu ve Başarır (2016) 2011-2014 yıllarına ilişkin mali tablolar ile TOPSIS yöntemi ile sigorta sektörünün finansal performans analizini gerçekleştirmiştir. Türkiye’de sigorta sektörünün gelişmelere uyum sağladığı, yasalara yönelik yapılan iyileştirmelerin sektörün gelişimine olumlu etkisi olduğu sonuçlarına ulaşmıştır. Akın ve Ece (2013) sigorta endeksinde yer alan şirketleri 2006-2010 tarihlerine ait finansal tablolarını kullanarak finansal performanslarını karşılaştırmalı finansal tablolar yöntemiyle analiz etmiştir. Sigorta endeksinde yer alan şirketlerin ilk kez 2008 yılında küresel kriz sebebiyle reel küçülme gösterdiği sonraki yıllarda ise piyasa değerlerini tekrar korumayı başardığı sonuçlarına ulaşmıştır. Pala (2021) BIST Sigorta Endeksinde yer alan sigorta şirketlerinin finansal performanslarını Critic tekniğiyle değerlendirmiştir. Endekste yer alan şirketlerin Türk ekonomisine katkı sağladığı, gelişmeye sürekli devam eden sektör olduğuna dikkat çekmiştir.

2.1.4. Dijitalleşmenin Sigorta Sektörüne Faydaları

Ezgin (2021) block zincirin finans ve bankacılık sektöründe kullanım alanlarını incelemiştir. Blockchain teknolojisi finans ve bankacılık sektörünün verimliliğini arttıracığı sonucuna ulaşmıştır. Tunca ve Sezen (2020) sigorta işlemlerinde blockchain teknolojisi uygulamalarını araştırmış çalışması sonucunda blockchain teknolojisinin sigorta sektörü sorunlarına çözüm üretebilecek nitelikte olduğu sonucuna ulaşmıştır. Zhao (2020) blockchain teknolojisinin eskimiş sigortacılık uygulamalarını otomatikleştirebileceğini, teknolojinin evrak tasarrufu sağlayacağı, güvenli kayıt imkanı ile insan hatasının azaltılabileceğine dikkat çekmiştir. Yıldım ve Şahin (2018) blockchain teknolojisinin sigorta süreçlerine verimlilik sağlayacağı, doğru fiyatlandırma ile risk yönetimini sağlayabileceği sonucuna ulaşmıştır.

2.2. SİGORTA SEKTÖRÜNÜN SORUNLARI

Türkiye’de Sigorta sektörünün yeterli düzeyde etkinliğinin olmamasının sebepleri gelir seviyesi düşük insanların fazlalığı ve ekonomik istikrarsızlıktır. Gelişmiş ülkelerde sigorta primleri milli gelir içerisinde en üst sıralarda olup, büyük bir fon yaratma kapasitesine sahiptir (Özcan,2013: 75).

Aybay (2002) gelişmiş ekonomiler ile Türkiye'nin sigortacılık faaliyetlerini karşılaştırdığı çalışmada sermaye piyasalarının yeterli gelişmemesi ve sigortacılık ile ilgili hukuki düzenlemelerin yetersizliğinin sigortacılığın gelişimini yavaşlattığı sonucuna ulaşmıştır.

Kuşcu ve Revanoğlu (2011) gelişmekte olan ülkelerde sigorta prim üretiminin artmaya başladığı, Türkiye sigorta sektörünün gelişmekte olan piyasalara paralel hareket etmeye çalıştığına dikkat çekmiştir. Hızlı (2007) Türkiye'deki kişi başına sigorta primi ile GSYH büyüme arasındaki ilişkiyi anlamaya yönelik analizler yapmış, çalışmasının sonucunda Türkiye sigorta sektörünün gelişmiş ülkelerdeki seviyeye ulaşması için alım gücünün artması ile mümkün olacağı sonucuna ulaşmıştır. Tüleykan ve Demirci (2019) sigortacılık sektörünün, Türkiye'deki insani gelişme endeksinin 1985-2017 döneminde gelişme eğiliminde olduğu fakat büyük ekonomili ülkelerin gerisinde kaldığına dikkat çekmiştir.

Ayhan (2017) İngiltere, Fransa, Almanya, İsviçre ve Türkiye'nin sigorta prim gelirleri verileri ile sigorta sektörüne ilişkin etkinlik analizi yapmıştır. Türkiye ile diğer ülkeler arasında bu kadar fark olmasının en önemli sebebi Türkiye'nin ekonomik durumu olduğu sonucuna dikkat çekmiştir. Taş (2015) ülkemizde sigorta sektörünün hak ettiği değere ulaşabilmesi için prim üretiminin GSYH içindeki ve Dünya sigorta pazarındaki payının artırılması gerektiği sonucuna ulaşmıştır.

(Özüdoğru ve Çetin, 2017) gelişmiş ülkelerde sermaye yapısının gelişmiş olması, eğitilmiş insan sayısının çokluğu, sigorta bilincinin yerleşmesi sektörün büyüyüp yayılabilmesine olanak sağladığı sonuçlarına ulaşmışlardır. Gelişmekte olan ve az gelişmiş ülkelerde eğitim seviyesi düşüklüğü, sermaye piyasasının yeterince gelişmemiş olmasından dolayı sigorta sektörü beklenen gelişmeyi gösteremeyeceğine dikkat çekmişlerdir.

3.BÖLÜM:

TÜRK SİGORTA SEKTÖRÜNÜN DÜNYA İLE KARŞILAŞTIRILMASI

Bu bölümde metodoloji tanıtılacaktır. Türk sigorta sektörü Dünya ile karşılaştırılmış, sektörün güçlü ve zayıf yönleri incelenmiştir.

3.1. METODOLOJİ

3.1.1. Araştırmanın Yöntemi

Kısa bir SWOT analizi yöntemi ile birlikte Türkiye sigorta sektörü verileri istatistiksel olarak incelenecek, Dünya ile Türkiye verileri istatistiksel olarak karşılaştırılacaktır.

SWOT analizi bireyin veya işletmenin güçlü yönleri ile kazanacağı avantajları, zayıf yönleri sebebiyle karşılaşacağı tehditlerin ortaya konmasına yardımcı olur. SWOT analizi stratejik planlama aracı olarak güçlü ve zayıf yönlerin ortaya çıkarılmasına imkan tanır, iç ve dış çevreden kaynaklı tehdit ve fırsatların belirlenmesini mümkün hale getirir (Eriş, 2019).

Yüksek gelire sahip ülkelerde sigortalı sayısının fazla olduğu, sigorta sektörünün ekonomik büyümeyi etkilediğine dair benzer sonuçlar vardır. Aynı yöntem ile yapılan çalışmaların ortak sorunu olarak topluma yerleşmeyen sigorta bilinci, alım gücünün düşük olması, gelir dağılımı adaletsizliği, dalgalı kur, sigorta şirketlerinin finansal etkinlik durumu karşımıza çıkmaktadır.

3.1.2. Araştırmanın Kapsamı ve Kısıtları

Bu çalışma resmi kaynaklara ait sayısal verilere ulaşamaması sebebiyle 2002-2021 sigorta sektörüne ait sayısal verileri kapsar. 2022 yılı sektör raporları henüz yayınlanmadığından bu çalışmaya dahil edilememiştir. 2021 yılında faaliyet gösteren 7 hayat branşı, 15'i emeklilik 43'ü hayat dışı olmak üzere 69 sigorta şirketi vardır.

Çalışmada örneklem olarak 2019-2021 yılları arası finansal sektörlerin aktif büyükleri karşılaştırılmış sigorta sektörünün finans sektöründeki sıralaması tespit edilmiştir.

3.1.3. Araştırmanın Bulguları

Yapılan araştırmaya ait bulgular aşağıda aktarılmıştır.

Tablo 10: Sigorta Sektörünün Güçlü ve Zayıf Yönlerinin Karşılaştırılması

Sigorta Sektörünün Zayıf Yönleri	Sigorta Sektörünün Güçlü Yönleri
• Bazı acente ve sigorta şirketlerinin sektörde yarattığı olumsuz imaj, • Sigorta ürünlerinin doğru ve iyi tanıtılamaması, • İş gücüne sunulan imkanların yeterince bilinmiyor oluşu, • Üniversite ve sigorta sektörü ilişkisinin yetersiz oluşu, • Sigorta şirketlerinin, sigortanın yaygınlaşması ve anlaşılmasında etkili olmaması, • Türk sigorta sektörünün aktif büyüklüğünün küçük olması, • Türk sigorta şirketleri birbiriyle rekabet ederken uluslararası sigorta şirketleriyle de rekabet etmek zorunda olması, • Elde edilen sigorta prim gelirlerinin düşük oluşu, • Geçmiş dönemlerde yaşanan olumsuzluklar nedeniyle sektöre olan güven ve bilgi eksikliği, • Teknik karlılığın düşük olması	• Hizmet içi eğitime önem verilmesi, hizmet sunumunda bilişim teknolojilerinden yararlanılması, • Ürün çeşitliliğinin giderek artış göstermesi, • Sektörde yer alan dernek ve vakıfların sigortacılığın gelişmesine yönelik faaliyetleri, • Sigorta mevzuatında 2007 yılından itibaren yapılan düzenlemeler, • Banka sigortacılığının hızlı gelişmesi, • Sigorta şirketlerinin etkili risk analiz ve yönetimi yapabilmesi • Nitelikli işgücü istihdamı ile satış gücünün artırılması • Türkiyede'ki en güçlü bankaların, sigorta şirketlerinde iştiraki olması, • Türk sigorta sektörüne yabancı yatırımcıların ilgisinin artması
Tehditler	Fırsatlar
Kişi başına düşen gelirin düşük olması, bölgesel olarak sosyal ve ekonomik yönden gelişmişlik farkları, iş gücüne katılım oranının düşük olması, sigorta yaptırma alışkanlığının bazı nedenler ile düşük olması, fiyat odaklı rekabet olması ve halkın sigorta konusundaki bilgi eksikliği sektörün gelişmesini olumsuz etkileyecek tehditlerdir.	Genç nüfusun fazla oluşu, teknolojik gelişmeler, küreselleşme nedeniyle bireylerin ve işletmelerin dünyadaki gelişmeleri yakından takip etmesi, devletin sigorta talebinin artmasına yönelik yaptığı teşvik uygulamaları, insanların yaşam standartlarını güvenli şekilde devam ettirme istekleri sektörün gelişmesini olumlu etkileyecek fırsatlardır.

Kaynak: 2002-2020 TSB sektör raporları

Yaşanan riziko durumları bireyleri ve kurumları rizikoyla ilgili teminat veren sigorta branşına yönlendirmiştir ve ilgili branşlarda prim gelirlerinde yükseliş gözlemlenmiştir.

Tablo 11: Yangın Sigortaları Prim Gelirleri

YILLAR	YANGIN SİGORTALARI PRİM GELİRLERİ (TL)
2002	676.549.000,00
2003	865.562.000,00
2004	1.067.121.000,00
2005	1.136.330.530,00
2006	1.583.342.654,00

Kaynak: 2002-2006 TSB sektör raporları

2006 yılındaki yangın felaketlerinin artışı insanların yangın sigortası satın alma kararlarını etkilemiş olup, önceki yıllara göre prim geliri büyük oranda artış göstermiştir. Tablo 11’de 2006 yılında meydana gelen yangın felaketlerine bağlı prim artışına dikkat çekmek için bir önceki dönem prim gelirleri ile karşılaştırma yapılmıştır.

Tablo 12: Kredi Sigortaları Prim Gelirleri

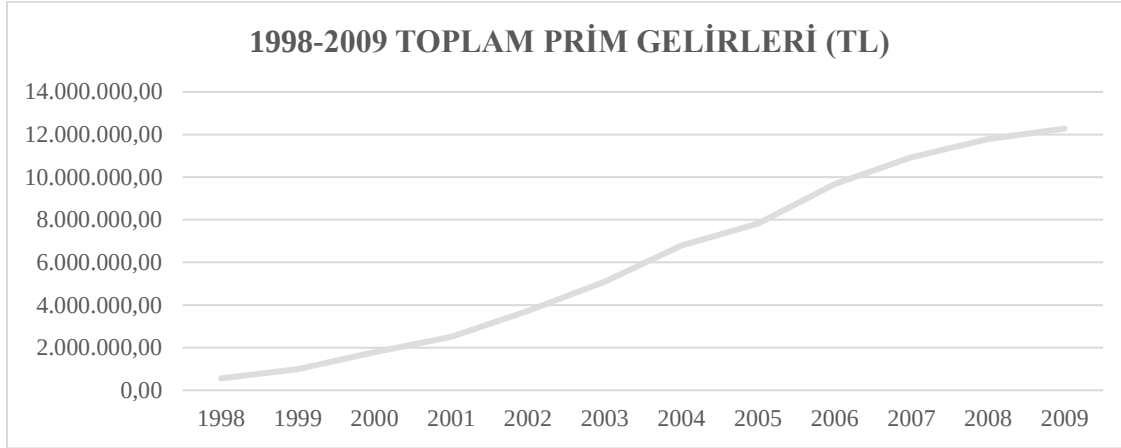
YILLAR	KREDİ SİGORTALARI PRİM GELİRLERİ (TL)
2004	2.681,000
2005	4.489,000
2006	8.321,000
2007	16.694,000
2008	40.945,000

Kaynak: 2004-2008 TSB sektör raporları

Küresel mali kriz ülkemizde etkilerini hissettirmeye başlamasıyla, sigortacılık sektörü de doğrudan krizden etkilenmiştir. Global kriz ile sigortacılık ilk kez reel olarak küçülmüştür. Krizin büyümesiyle poliçe iptalleri, tahsilat problemleri, suistimalli hasar artışlarını da beraberinde getirmiştir. 2008 yılında sektörde faaliyet gösteren 59 sigorta şirketinin prim gelirleri bir önceki yıla göre %7,76 artış göstererek 11.779.882,000 TL’ye ulaşmıştır. Yıl içerisindeki en büyük prim

artışı %145,28 ile Kredi branşında gerçekleşmiştir. Tablo 12’de bir önceki yıllar ile karşılaştırılması yapılmıştır.

Grafik 4: 1998-2009 Toplam Prim Geliri Artışı

Kaynak: 2002-2009 yılları TSB sektör raporları

Grafik 4’te görüleceği üzere 1998-2009 dönemi sigorta sektörü gelirleri 2008 reel küçülme harici yıllar içerisinde yükseliş göstermiştir.

Tablo 13: Kredi Sigortaları Prim Gelirleri

YILLAR	KREDİ SİGORTALARI PRİM GELİRLERİ (TL)
2008	40.944,611
2009	27.711,707
2010	31.847,583
2011	51.265,677

Kaynak: 2008-2011 TSB sektör raporları

2011 yılında TÜİK verilerine göre enflasyon oranı %10,45 olarak gerçekleşmiştir. Küresel kriz sebebiyle Türk Lirası’nın değer kaybı ve enflasyon sorunu nakit sıkıntısı yaşayan birey ve kurumları kredilere yöneltmiştir. Tablo 12’de 2011 yılında kredi kullanımı ile yapılan kredi sigortaları 51.265.677 TL’ye yükselerek bir önceki yıla göre %60,97 artış göstermiştir.

Tablo 14: Sağlık Sigortaları Prim Gelirleri

YILLAR	SAĞLIK SİGORTALARI PRİM GELİRLERİ (TL)
2011	1.998.738,842
2012	2.227.162,750
2013	2.472.374,040
2014	2.929.632,073
2015	3.435.938,626

Kaynak: 2011-2015 TSB sektör raporları

2010 yılından beri sağlık branşında süre gelen büyüme devam etmiştir. 2015 yılında yabancı uyruklular için sağlık poliçesi üretilmesi prim kazançları ile birlikte kur kazançlarını beraberinde getirmiş sağlık branşında karlılık devam etmiştir. Tablo 14’te gösterilmiştir.

Tablo 15: Kara Araçları Sigortaları Prim Gelirleri

YILLAR	KARA ARAÇLARI SİGORTALARI PRİM GELİRLERİ (TL)
2011	2.075.497,416
2012	3.937.870,268
2013	5.385.176,364
2014	5.530.430,414
2015	7.354.055,202

Kaynak: 2011-2015 TSB sektör raporları

Sıfır araç satışlarının yıl içerisindeki artışı fazla olması ile kara araçları sigortaları branşından bir önceki yıla göre %32,97 oranında büyüme gerçekleşmiştir. Tablo 15’te bir önceki yılların gelirleri ile karşılaştırmalı gösterilmiştir.

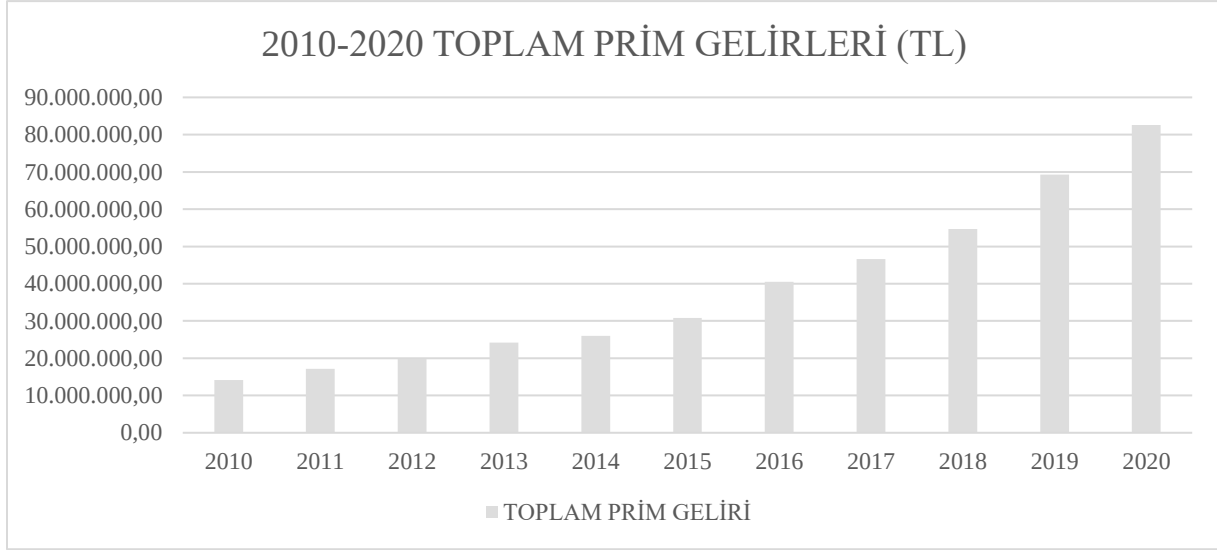
Tablo 16: Nakliyat Sigortaları Prim Gelirleri

YILLAR	NAKLİYAT SİGORTALARI PRİM GELİRLERİ (MİLYON TL)
2014	489
2015	534
2016	549
2017	652
2018	830

Kaynak: 2014-2018 TSB sektör raporları

Kur artışı ihracatın artışına, nakliyat sigortalarında göreceleri bir yükselişi sağlamıştır, Tablo 16’da gösterilmiştir. 2018 yılında prim üretimi toplam 830 milyon TL gerçekleşmiştir.

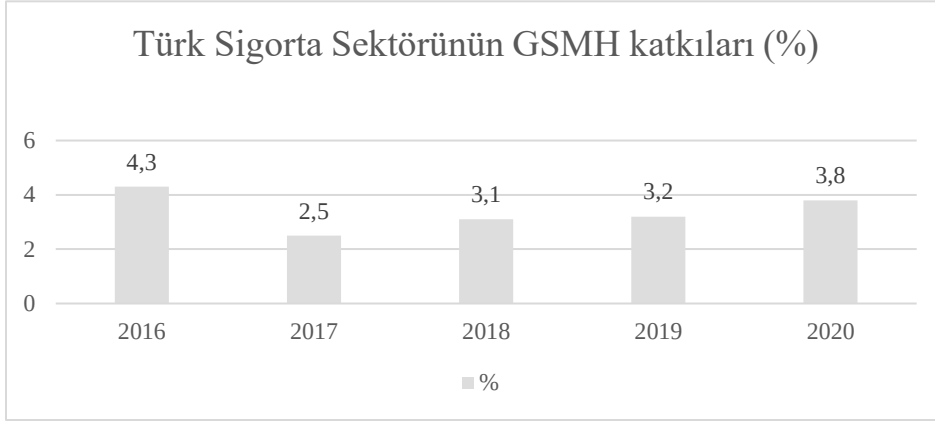
Grafik 5: 2010-2020 Toplam Prim Geliri Artışı (TL)

Kaynak: 2010-2020 yılları TSB sektör raporları

Grafik 5’te 2010-2020 dönemi sigorta sektörünün finansal performansı incelendiğinde, sigorta sektörü gelirleri yıllar içerisinde yükseliş göstermeye devam etmiştir. Yaşanan riziko durumları bireyleri ve kurumları rizikoyla ilgili teminat veren sigorta branşlarına yönlendirmeye devam etmiş, ilgili branşlarda prim gelirlerinde yükseliş gözlemlenmiştir. Toplanan prim gelirlerinin bir kısmı hazineye aktarılmaktadır, sigorta şirketlerinin hazineye ödediği tutarlar sabit değildir, şirketlerin prim gelirine göre farklılık göstermektedir. Sigorta sektörü ekonomiye kaynak sağlayan endüstri dalıdır denilebilir.

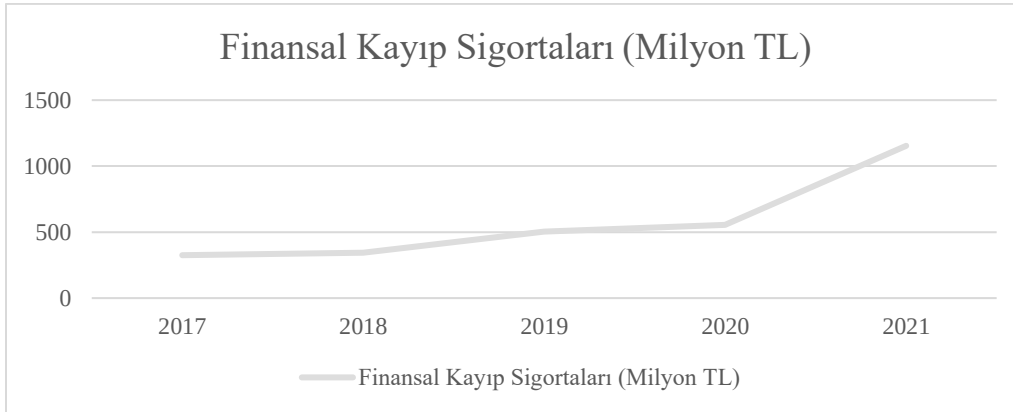
Grafik 6: 2016-2020 Türk sigorta sektörünün GSMH katkıları (%)

Kaynak; TSB sektör raporları

Türkiye’de sigorta sektöründe pandemiyle birlikte olumlu gelişmeler kaydedilmiştir. Sigorta sektörünün GSMH katkıları yukarıdaki Grafik 6’da gösterilmiştir. Dijitalleşme süreci hız kazanmıştır. Bu ilerlemelere çabalarına rağmen Türkiye’de sigorta penetrasyon oranı dünyanın oldukça gerisindedir. Gelişmiş ekonomiye sahip ülkelere göre sigorta bilinci yeterli seviyeye ulaşmamıştır, düşük gelir seviyesi, ekonomik koşulların yetersizliği, yeterli olmayan sigorta poliçesi çeşitliliği, yasal düzenlemelerdeki eksiklikler Türk sigorta sektörünün diğer ülkelere göre geride kalmasına sebep olmaktadır.

Grafik 7: Finansal Kayıp Sigortaları

Kaynak: 2017-2021 yılları TSB sektör raporları

Sigorta şirketleri poliçe satışında hasar prim oranı yüksek olan branşlarda yoğunlaşması sigorta sektörünün ekonomide etkinliğini düşürmektedir. Gerçekleşen, gerçekleşme olasılığı yüksek olan riskler sigorta poliçesi satın alınması kararlarını etkilemektedir. Örnek olarak pandemi etkileri sebebiyle işletmelerin kar kaybı riskinden korunmak isteği, birey ve işletmelerin artan kredi borçlarının fazlalığı, kredi kartı borçlarının fazlalığı finansal kayıp sigortalarına olan talep bir önceki yıla göre %107,4 artışı Grafik 7’de gösterilmiştir.

Tablo 17: Pazar Payı, İstihdam, Kar ve Prim Gelirleri Karşılaştırmalı Tablosu (2021-2022)

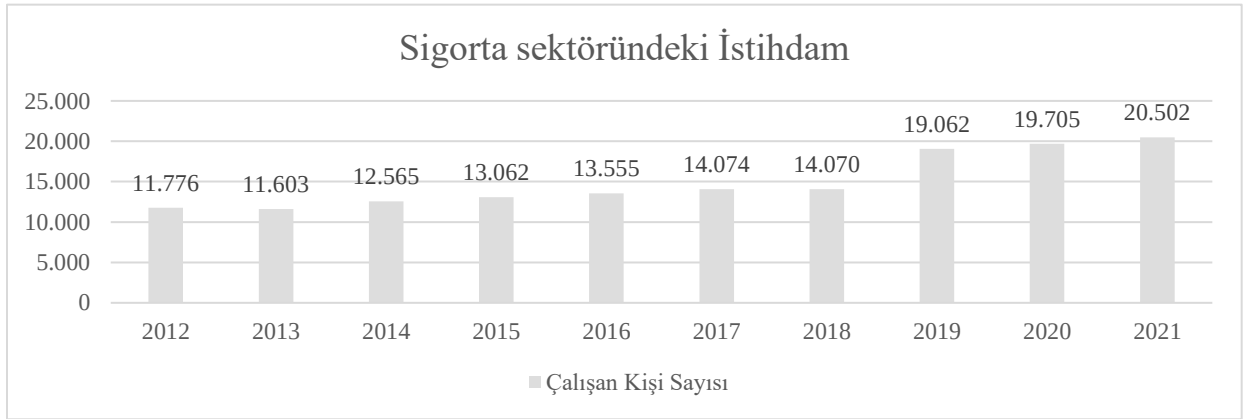
ŞİRKET	PAZAR PAYI (EKİM 2022)	GEÇMİŞ YIL PAZAR PAYI	ÇALIŞAN PERSONEL SAYISI 2021 (1 OCAK- 30 EYLÜL)	ÇALIŞAN PERSONEL SAYISI 2022 (1 OCAK- 30 EYLÜL)	NET DÖNEM KARI (EYLÜL 2022 SONU İTİBARIYLA) (TL)	NET DÖNEM KARI (EYLÜL 2021 SONU İTİBARIYLA) (TL)	NET TOPLAM PRİM GELİRİ(EYLÜL 2022 SONU İTİBARIYLA) (TL)	NET TOPLAM PRİM GELİRİ(EYLÜL 2021 SONU İTİBARIYLA) (TL)
AGESA HAYAT EMEKLİLİK	1,67%	1,99%	960 Kişi	993 Kişi	656.795.907	342.811.235	2.413.254.092	1.378.002.390
AK SİGORTA A.Ş	5,82%	6,43%	672 Kişi	672 Kişi	394.899.033	230.934.658	4.671.670.343	2.563.453.376
ANADOLU ANONİM TÜRK SİGORTA ŞİRKETİ	10,39%	10,07%	1.437 Kişi	1.560 Kişi	566.772.436	353.218.500	146.894.717.713	70.603.154.165
ANADOLU HAYAT EMEKLİLİK A.Ş	1,50%	1,89%	1.029 Kişi	1.041 Kişi	784.417.689	427.278.700	2.113.020.341	805.324.976
RAY SİGORTA A.Ş	2,28%	2,11%	311 Kişi	320 Kişi	85.737.721	51.564.482	1.456.501.617	611.906.546
TÜRKİYE SİGORTA A.Ş	10,45%	10,73%	1.278 Kişi	1.552 Kişi	540.050.787	798.793.024	16.106.159.669	7.718.049.975

Kaynak: Borsada işlem gören sigorta şirketlerinin faaliyet raporları

Borsada sigorta endeksinde işlem gören sigorta şirketlerini finansal açıdan değerlendirirken 2021-2022 dönemi karşılaştırılabilir. Sebebi ise geçmiş dönemlerde borsada işlem gören Halk Sigorta, Güneş Sigorta ve borsada işlem görmeyen sigorta şirketi Ziraat Sigorta’nın 2020 yılında Türkiye Sigorta çatısı altında birleşmesi ve bu şirketlerin borsada TURSG koduyla BIST’te işlem görmeye başlamasıdır. Tablo 17 incelendiğinde şirketlerin sektördeki pazar payları yeni kurulan şirketlerin artışı sebebiyle değişiklik göstermektedir, oran azalışları sektördeki şirket sayısının artması sebebiyle negatif değerlendirilmemelidir. Yukarıdaki tablodan yola çıkarak sigorta şirketlerinin istihdama katkı sağladığı, toplanan gelirleriyle ekonomik büyümeye destek olduğu sonuçlarına varılabilir.

Sigorta sektörü istihdama, ekonomik büyümeye katkı sağlamaktadır. Yapılan çalışmada sigorta sektörünün sadece 2008 yılında yaşanan küresel krizden negatif etkilendiği ilk kez reel olarak küçüldüğü görülmektedir. Yabancı yatırımcıların Türk sigorta sektörüne ilgisi büyüktür. Yabancı sermaye yatırımları ekonomik büyümeye doğrudan katkı sağlamaktadır. Üretilen sigorta primleri ülke ekonomisine kaynak sağlar.

Grafik 8: Yıllara Göre Sigorta Sektöründeki İstihdam Karşılaştırması

Kaynak: SEDDK 2021 ve TSB 2012-2021 İstihdam raporları

Sigorta sektöründeki iş gücü 2018 yılından itibaren sürekli artışı Grafik 8’de gösterilmiştir, Türk sigorta sektörü istihdama 2018 sonrası büyük oranda katkı sağlamıştır.

3.1.4 Türk Sigorta Sektörünün Dünya İle Karşılaştırılması

Türkiye karşısında İtalya, Fransa, Almanya, İspanya, Birleşik Krallık, Polonya gibi büyük ekonomili ülkeler örneklem olarak seçilmiş bu ülkelerin 2013-2023 GSYİH büyüme oranı karşılaştırılmış kişi başına düşen gelirin düşük olması sebebiyle sigorta yaptırma tercihinin geri planda kaldığı sonucuna ulaşılmıştır. Türk sigorta sektöründe 2021 yılında toplanan prim gelirleri Insurance Statistic OECD 2021 raporu üzerinden alınan Amerika, Japonya, Almanya, İngiltere, Fransa gelişmiş ülkelerin prim gelirleri ve Swiss Re Insitute 2022 sigma rapor üzerinden alınan gelişmekte olan Brezilya, Meksika, Rusya, Hindistan ülkelerinin prim gelirleri ile karşılaştırılmış Türkiye’nin ekonomik gelişmişlik düzeyinin diğer örneklem seçilen ülkelere göre daha düşük olması

sebebiyle toplanan sigorta prim gelirlerinin de düşük olduğu saptanmıştır. Ekonomik kaygı sebebiyle toplumun öncelikleri değişmektedir. Sigorta sektörü ekonomik faktörlerden doğrudan etkilenmektedir. Sigorta sektörünün tercih edilmemesinde en büyük sorun karşımıza maddi yetersizlik olarak çıkmaktadır.

Tablo 18: Türkiye GSYH, G-7 Ülkeleri ile Karşılaştırması

Ülkeler	2021 GSYH(\$)	2020 GSYH(\$)	2019 GSYH(\$)	2018 GSYH(\$)
Amerika Birleşik Devletleri	22,7 trilyon \$	20,9 trilyon \$	21,4 trilyon \$	20,4 trilyon \$
Japonya	5,2 trilyon \$	4,9 trilyon \$	5,15 trilyon \$	4,9 trilyon \$
Almanya	4,2 trilyon \$	3,9 trilyon \$	3,8 trilyon \$	3,9 trilyon \$
İngiltere	2,9 trilyon \$	2,6 trilyon \$	2,6 trilyon \$	2,8 trilyon \$
Fransa	2,8 trilyon \$	2,5 trilyon \$	2,7 trilyon \$	2,7 trilyon \$
İtalya	2,1 trilyon \$	1,9 trilyon \$	2,0 trilyon \$	2,0 trilyon \$
Kanada	1,7 trilyon \$	1,5 trilyon \$	1,6 trilyon \$	1,8 trilyon \$
Türkiye	764,4 milyar \$	717,6 milyar \$	754,3 milyar \$	771,7 milyar \$

Kaynak; IMF verileri 2019-2021

Tablo 18’de G-7 ülkeleri ile Türkiye’nin nominal GSYH rakamları karşılaştırılmıştır. 2020 COVID-19 sebebiyle ve 2018 ekonomik krizi sebebiyle ülkelerin ekonomileri düşüş yaşamıştır. Türkiye G-7 ülkelerinin GSYH olarak gerisindedir.

Tablo 19: Türk Sigorta Sektörünün Gelişmiş Ülkelerin Prim Gelirleri ile Karşılaştırılması

Ülkeler	2021 Toplam Prim Üretimi (\$)
Amerika Birleşik Devletleri	1,32 trilyon \$
Japonya	525 milyar \$
Almanya	254 milyar \$
İngiltere	201 milyar \$
Fransa	180 milyar \$
Türkiye	41,8 milyar \$

Kaynak: Insurance Statistic OECD 2021 raporu

Tablo 19’da Türk sigorta sektörü diğer gelişmiş veya yükselen ekonomilerin sigorta sektörü ile karşılaştırıldığında geride olduğu gözlemlenmektedir. Sigorta penetrasyon oranı bir dönemdeki toplam sigorta priminin aynı dönemdeki GSYİH içindeki payının hesaplanması sonucu ortaya çıkar. Türk sigorta sektörünün penetrasyonu diğer gelişmiş ülkelerin sigorta penetrasyonu oranlarına göre oldukça düşüktür. Penetrasyon oranı sigorta sektörünün büyüme potansiyeli hakkında bilgi vermektedir.

Tablo 20: Türk Sigorta Sektörünün Gelişmekte Olan Ülkelerin Prim Gelirleri ile Karşılaştırılması⁶

Ülkeler	2020 Toplam Prim Üretimi (\$)
Brezilya	75,2 milyar \$
Meksika	35,4 milyar \$
Rusya	31,8 milyar \$
Hindistan	84,8 milyar \$
Türkiye	41,8 milyar \$

Kaynak: Swiss Re Insitute 2022 Sigma rapor

Türk sigorta sektörünün diğer ülkelerden daha geriden ilerlemesinin sebebi ekonomik gelişmişlik düzeyinin diğer ülkelere göre daha düşük olmasından kaynaklıdır, Tablo 19’da gösterilmiştir.

3.1.5. Öneriler

Kayıpların tam anlamıyla karşılanması, sigorta şirketleri tarafından sigortalı sorunları ile yeterince ilgilenilmesi, doğru bilgilendirme sektördeki memnuniyet sayısını arttıracaktır. Sigorta sektöründe tasarrufun artırılması için Bireysel Emeklilik Sisteminde devlet katkısı uygulaması devreye girmiştir. Sigorta şirketleri topladıkları primler ile tasarrufu artırır. Şirketler ürettikleri her poliçe başına vergi ödeyerek devletin vergi gelirlerini arttırmaktadır. Nitelikli eleman gücünün artışı prim gelirlerini arttıracaktır. Sigortalılık oranını arttırabilmek için her yaştan bireye sigortanın önemi anlatılmalıdır. Sigorta şirketleri teknolojiyi destekleyerek hasar prim oranı düşük branşları cazip hale getirip karlılığını arttırmalıdır.

⁶ Tablo 18 ve Tablo 19 da sadece 2021 verileri kullanılmıştır, sebebi ise Insurance Statistic, Swiss Re gibi resmi platformlarda önceki dönemlere ait rakamlarda farklılık görülmektedir.

SONUÇ

Sigorta sektörü istihdama, ekonomik büyümeye katkı sağlamaktadır. Sigorta kayıp ve ekonomik çöküntüleri önler. 2001 öncesi yıllara ait detay finansal tabloların olmayışı sektörün geçmiş yıllardaki performansının araştırılmasını zorlamaktadır. Bu çalışma 2001 öncesi resmi kaynaklara ait sayısal verilere ulaşılamaması sebebiyle 2002-2021 sigorta sektörüne ait sayısal verileri kapsar. 2022 yılı sektör raporları henüz yayınlanmadığından bu çalışmaya dahil edilememiştir.

Bu çalışmanın amacı, Türkiye’de sigortacılık sektörünün ne kadar geliştiği, sigorta sektöründe neler olup bittiği, sigorta sektörünü geliştirmek için neler yapılabilir ve sigorta sektörünün ekonomik işlevleri nelerdir sorularına cevap aranmıştır. Çalışmada Türk sigorta sektörünün diğer büyük ekonomi ülkeler ile prim gelirleri karşılaştırılmış, Türk sigorta sektörünün örneklem olarak seçilen ülkelerden daha geride ilerlemesinin sebeplerinden bahsedilmiştir.

Yapılan çalışmada sektörün sadece 2008 yılında yaşanan küresel krizden negatif etkilendiği ilk kez reel olarak küçüldüğü görülmektedir. 2009 yılı içerisinde yaşanan COVID-19 salgını poliçelerde kapsam dışı olmasına rağmen sigorta şirketleri tarafından bu hastalık kapsamındaki teşhis ve tedavi giderleri karşılandığı bilinmektedir. Bu yaklaşımın sebebi ise küresel salgının olumsuz etkilerini pozitif sonuçlara döndürmektedir. Nitekim sigorta şirketlerinin bu yaklaşımı ile sağlık sigortası poliçe satışlarına canlılık getirdiği sonucuna ulaşabilir.

Yabancı yatırımcıların Türk sigorta sektörüne ilgisi büyüktür. Yabancı sermaye yatırımları ayrıca ekonomik büyümeye doğrudan katkı sağlamaktadır. Sigorta bilinci finansal istikrarı destekler, tasarrufu harekete geçirir, riskin etkin yönetilmesini sağlar. Kayıpları azaltmayı teşvik eder. Yapılan araştırma sonucunda Türk sigorta sektörünün istihdama katkı sağladığı söylenilebilir, sektörde iş gücü yıllara göre sürekli artış göstermektedir. Nitelikli eleman gücünün artması prim gelirlerini de arttırmaktadır.

Prim gelirlerinin yıllar içerisinde sürekli artış göstermesi sigorta sektörü performansının etkinliğinin göstergesidir. Yaşanan rizikolar kurumları, bireyleri ilgili teminat veren branşlara yönlendirmiş ve ilgili branşlarda yüksek prim gelirleri elde edildiği gözlemlenmiştir. Doğa olayları, yaşanan felaketler, küresel salgınlar bireylerin ve kurumların sigorta poliçesi alma kararlarını etkilemektedir. Branşların yıllara göre karşılaştırmalı tabloları bu sonucu doğrulamaktadır.

2018 yılında meydana gelen Amerika-Çin ticaret savaşları piyasaların daralmasının nedeni olmuştur. 2008'den bu yana reel prim üretimi anlamında %0,1 lik küçülme meydana getirmiştir. Fakat dalgalı kur sebebiyle döviz bazında küçülme, TL bazında büyüme meydana gelmiştir. Siyasi riskler, yüksek volatilité, dalgalı döviz kurları ülkelerin büyüme hızını yavaşlatmaktadır.

COVID-19 sebebiyle küresel ekonomide daralma ve panik ortamı sebebiyle kripto paralardan ve borsalardan büyük çıkışlar gerçekleşmiştir. Tasarruf sahipleri yatırımlarını altın, gümüş gibi güvenli varlıklara yöneltmiştir. Türkiye'de seyreden yüksek enflasyon, düşük faizli kredi artışları TL alım gücünü daha da düşürmüş, enflasyon yukarı yönlü ivme kazanmaya devam etmiştir. Tüm bu olumsuzluklar karşısında küresel salgından sigorta sektörü beklenenin altında etkilenmiştir. COVID-19'un sigorta şirketlerine yarattığı yüke rağmen sektörde bu dönemde kar elde edilmiştir. Ayrıca salgın ile sigortacılıkta dijital dönüşüm hız kazanmıştır. Dijital dönüşüm beraberinde siber saldırıları da getirmiş ve suiistimaller yaşanmıştır.

Salgın sonrası dünya genelinde risk farkındalığının önceki yıllara göre artış gösterdiği gözlemlenmiştir. COVID-19 döneminde yaşanan siber sorunlar için bilgi güvenliği, blockchain teknolojisi, siber güvenlik ve mobil teknoloji konularına önem verilmiştir. Hastalık riskinden korunmak isteyenler yat ve tekne taleplerinde artışa sebep olmuştur. Bu araçlara düzenlenen poliçeler dövizli satıldığından prim gelirlerini arttırsa da hasar ödemeleri de dövizli yapıldığından hasar prim oranında bu branşta %182,7 artış meydana gelmiştir. Yüksek tutarlı hasar ödemeleri sigorta sektörü için olumsuzdur.

Borsaya kote olmak sigorta şirketlerinin bilinirliği açısından olumludur. Yatırımcılar iyiye giden, ekonomik ilerlemeye katkısı olan sigorta şirketlerine yatırım yapmaya elverişlidir kararı verecektir. Aynı şekilde tüketici tarafından bilinirliği yüksek olan şirketler poliçe satın alırken daha yüksek tercih edilmektedir. Borsada işlem gören sigorta şirketlerinin 2022-2021 performansı karşılaştırıldığında istihdama katkıları, ekonomiye katkıları literatürdeki çalışmaların doğru olduğunun süregelişin devamı niteliğindedir.

Finansal teknolojiler dünyanın dört bir yanında benimsenmeye başlanmıştır. Teknolojide yaşanan gelişmeler sigorta sektörünü içinde bulunduğu durumdan çok daha yüksek seviyelere çıkaracaktır. Şirketler müşterilerinin beklentilerini gerçekleştirebilmek için dijitalleşmeye daha çok önem vermelidir. Sigorta sektöründe insan gücü kaynaklı operasyonel verimsizlik çoktur. Maliyet artışları ve dolandırılma riskinin önlenmesi, hızlı talep çözümü, hasar anında sigortalıya otomatik ödeme yapılabilmesi, akıllı sözleşmeler ile yeni poliçe türlerinin ortaya çıkışı, reasürans

işlerinde veri akışının güvenli sağlanması, poliçe sahiplerinin risklerinin şeffaf ve doğru değerlendirilmesi, hasar suiistimallerinin önüne geçilmesi blockchain teknolojisi ile mümkündür. Blockchain, sigorta sektörü sorunlarına çözüm üretebilecek niteliktedir. Literatürde yapılan çalışmalarda, Blockchain'in maliyeti azaltması, zaman kazancı, akıllı sözleşmeler ile yeni poliçe türlerinin ortaya çıkışı, hasar anında sigortalıya hızlı ödeme yapılabilmesi hasar suiistimallerinin azalması, sigortada dolandırıcılığın tespitinde kullanılabilecek olması gibi avantajlar Blockchain'in sigorta sektörüne çeşitli çözümler ve yenilikler getirmesini sağlayacaktır. Blockchain sayesinde hızlı çözümler sigortalı memnuniyetini arttıracak, memnuniyet ile birlikte sigortalı sayısı artacaktır. Sigortalı sayısı artışı prim gelirlerini arttıracak, sektör ekonomik büyümeye istihdama yüksek oranda katkı sağlamaya devam edecektir. Artan verim, azalan maliyetler sigorta şirketlerinin performansını en üst düzeye çıkaracaktır.

Doğal afetlerin, küresel salgınların tüm Dünya'da tehdit haline gelmesi bireylerin sigortaya olan ilgisini arttırmıştır. 1999 depremi sonrası çıkarılan Zorunlu Deprem Sigortası 23 sene içerisinde %53 artış göstermiştir. Risk ve belirsizlik durumu bireylerin davranışlarını, karar almalarını etkilemektedir. Gerçekleşme ihtimali yüksek olan veya geçmişte gerçekleşen riskler bireyleri sigorta poliçesi satın almaya teşvik ettiği söylenebilir.

Sigorta bilinci oluşturabilmek için bireylerin maddi durumları iyileşmeli, sigorta poliçelerinin ulaşılabilirliği için sigorta primleri daha düşük olmalıdır. Sigorta ürünleri hakkında bireylere ve kurumlara doğru, etkili bilgi verildiğinde sigortalı sayısında artış yaşanacaktır.

Sigorta ile kişilerin tasarrufları artar, bireysel emeklilik sistemi ve hayat sigortaları sigortalılara düzenli tasarruf sağlar. Sigorta şirketleri toplamış oldukları prim gelirleri ile yatırımlara fon arzı oluşturacak kaynak yaratır. Sigorta şirketlerinin küreselleşmesi sigorta şirketlerinin ülkelerine döviz girdisi sağlar, dış ödemeler için kaynak oluşturur. Ticaretin artışında sigorta sektörünün önemli görevi vardır. Yurt içi ve uluslararası ticarete sigorta ihracatçı ve ithalatçıların riskini güvence altına alır. Ekonomide işsizlik, enflasyon ile karşı karşıya kalma gibi risklerin etkisi sigorta ile azaltılabilir. İşsizliğin artmasıyla ortaya çıkan kriz etkileri işsizlik sigortası ödemeleri ile azaltılabilir. Kredilerin geri ödenmeme riskine karşılık yapılan sigortalar, bankaların süreci daha az zarar ile atlatmasına sebep olacaktır. Sigorta sektörü sigorta poliçeleri karşılığında prim elde eder, toplanan bu primlerin bir kısmı ile yatırım yaparak kazanç elde ederler.

Sigorta ile sosyal refah düzeyi artmaktadır. Sigorta faaliyetleri ile toplanan prim gelirlerinin yatırımlara yönlendirilmesi ekonomik gelişme sağlar, milli geliri arttırır. Milli gelirin

artışı ile kişi başına düşen gelirin de yükselmesi sosyal refah düzeyini arttıracaktır. Ayrıca sigorta poliçesi satın almak olabilecek riskler karşısında kayıp ve sorunları çözdüğü için sosyal refahın artışına neden olmaktadır.

Ülkemizde sigortacılığın tam anlamıyla anlaşılmadığı görülmektedir, literatürde yapılan araştırma çalışmaları bu sonucu doğrulamaktadır. Bu durum hem tüketici, hem sigortacı kaynaklıdır. Sigortanın önemi yeterince bilinmediğinden bir kesim tarafından hala sigortanın gereksiz olduğu düşünülmektedir. Bu olumsuzluk karşısında devlet zorunlu sigorta uygulamaları ile sigorta bilinirliğini arttırmaya yönelik çalışmalar yapmalıdır.

Sigorta şirketleri sigortalı sayısını arttırabilmek için uluslararası piyasa fiyatlarını takip etmek yerine halkın gelirine göre fiyat ayarlaması yapmalıdır. Gelirin nispi olarak düşük olması, adaletsiz gelir dağılımı, enflasyon sebebiyle kaynaklanan ekonomik sorunlar bireyleri öncelikli olarak zorunlu ihtiyaçlarını karşılamaya yöneltebilir. Dünyada sigorta sektörünün geliştiği ülkeler, genellikle gelişmiş ekonomiye sahip olan ülkelerdir. Ekonomik kaygı sebebiyle toplumun öncelikleri değişmektedir. Sigorta sektörü ekonomik faktörlerden doğrudan etkilenmektedir. Sigortanın tercih edilememesinde en büyük sorun maddi durum yetersizliği olarak karşımıza çıkmaktadır. Sigorta şirketleri poliçe satışında hasar prim oranı yüksek olan branşlarda yoğunlaşması sigorta sektörünün ekonomide etkinliğini düşürmektedir. Sigorta şirketleri teknolojiyle destekleyerek hasar prim oranı düşük branşları daha cazip hale getirip karlılığını arttırmalıdır. Sigortalılık oranını arttırabilmek için her yaştan bireye sigortanın önemi anlatılmalıdır.

Bu çalışmada sigorta sektörünün gelişimi ekonomik büyüme kapsamında ele alınmıştır. Yapılan çalışma sonucunda, sigorta sektörünün etkinliğinin artmasının kişi başına düşen gelirin yükselmesi ve sigorta sektöründeki dijitalleşmenin hız kazanması ile mümkün olduğu söylenilebilir.

KAYNAKÇA

- Akgül Yusuf. “2019 Borsa İstanbul’da İşlem Gören Sigorta Şirketlerinin Finansal Değerlerinin Gri İlişkisel Analizi” 2019. *Uluslararası Turizm, İşletme, Ekonomi Dergisi*. 20 Aralık 2022. <https://www.ijtebs.org/index.php/ijtebs/article/view/307/264>
- Akso, Nazım. “İhracat kredi sigortası kavramı, hukukî niteliği ve benzer kurumlarla karşılaştırılması.” *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, Cilt 4, Sayı 1, 2017. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/320586>.
- Alhassan, Abdul Latif ve Vera Fiador. “Insurance-growth nexus in Ghana: An autoregressive distributed lag bounds cointegration approach.” *Review of Development Finance*, Cilt 4, Sayı 2, 2014. <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S1879933714000177>.
- Arslan Cansu. “Sigortacılık Sektörüne Davranışsal Yaklaşım.” 2019. *Marmara Üniversitesi*. 21 Aralık 2022. <https://www.proquest.com/openview/d4528d067e0e4c24b7c069285acd682c/1?pq-origsite=gscholar&cbl=2026366&diss=y>
- Atabaş, Hakan. *Blokzinciri Teknolojisi ve Kripto Paraların Hayatımızdaki Yeni Yeri*. İstanbul: Ceres Yayınları, 2018.
- Atilla İclal, Gülay Abdülaziz. “Türkiye’de Sigorta Prim üretimlerinin Dünya Sigortacılık Sektöründeki yeri” 2022. *Isparta Uygulamalı Bilimler Üniversitesi, Uygulamalı Sosyal Bilimler ve Güzel Sanatlar Dergisi*. 28 ARALIK 2022 <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/2403012>
- Aybay, Serdar. “Türk Sigorta Sektörünün Gelişimi, Sorunları ve Çözüm Önerileri: Güncelleştirilmiş Pazarlama Karması - 7 P’si Yaklaşımıyla Uygulamalı Bir Araştırma”, *Reasürör Dergisi*. 2002.
- Ayhan, Cansu. “Türkiye’deki Sigortacılık Sektörünün Etkinlik Analizi ve AB Ülkeleri İle Karşılaştırılması” Yüksek Lisans Tezi, *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*, Pamukkale, 2017.
- Bayramoğlu Mehmet, Başarır Çağatay. “Borsa’da İşlem Gören Sigorta Şirketlerinin Karşılaştırmalı Finansal Performans Analizi. 2016. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/458315>

- Berke, Allison. “Blok Zincirleri Ne Kadar Güvenli?.” Çev. Taner gezer, *Dijital Dönüşüm Blok Zinciri*. Ed. Harvard Business School Publishing Corporation. İstanbul: Optimist Kitap. 2021.
- Bitcoin Sigortacılığı Nasıl Etkileyecek*, Yasin Alp Kılıç 3 Aralık 2022 <https://sigortastrateji.com/inceleme/bitcoin-ve-blockchain-sigortaciligi-nasil-etkileyecek>
- Blockchain in health and life Insurance*, 20 Aralık 2022 <https://www2.deloitte.com/us/en/pages/life-sciences-and-health-care/articles/blockchain-in-insurance.html>
- Bulut, Şahin. *Makroekonomik Değişkenler İle Borsa İstanbul Arasındaki İlişki*. Ankara: Gece Akademi, 2018.
- Çakmak Deniz, Baştürk Feride. “Türk Sigortacılık Sektörünün 2007-2018 yıllarına ait Performansının Oran Analizi Yöntemi ile Ölçmesi ve Sektörün Ekonomik Büyüme Üzerindeki Etkisi” 2019. *Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi*, 12 Aralık 2022. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/844892>
- Çelikkol, Hakan ve Nilüfer Dalkılıç. “Türkiye’de Sigorta Sektöründe İstihdam, Eğitim ve Geleceğe İlişkin Öneriler.” *Ekonomi Bilimleri Dergisi*, Cilt 2, Sayı 2, 2010. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/56655>.
- Çiftçi, Hakkı. “Türk Sigorta Sektörünün Sorunları: DEA Analizi ile Türk Sigorta Şirketlerinin Etkinlik Düzeylerinin Belirlenmesi.” *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Cilt 13, Sayı 1, 2004. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/50150>.
- Çiftçiler için blockchain tabanlı sigorta platformu*, 21 Aralık 2022 <https://bctr.org/ciftciler-icin-blockchain-tabanli-sigorta-platformu-9602/>
- Daley, Sam. “Ten Blockchain Insurance Examples to Know.” 2022. <https://builtin.com/blockchain/blockchain-insurance-companies>.
- Dask Poliçeleri Prim Üretim*, 9 Aralık 2022 <https://dask.gov.tr/tr/police-uretim>
- Dereli Deniz. “Doğrudan Yabancı Sermaye Yatırımları ile Ekonomik Büyüme İlişkisi Üzerine Bir Değerlendirme: Türkiye (1995-2017).” *C.Ü. İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, Cilt 19, Sayı 2, 2018. 3 Aralık 2022 <http://esjournal.cumhuriyet.edu.tr/tr/pub/issue/40744/462273>
- Derman Tevhide. “Kriz Sürecinde İşletmelerde Erken Uyarı Modeli: Covid 19 Pandemisi Bağlamında Bist Sigorta Endeksinde Bir Araştırma” *Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*. 2022.

- Ece Nalan, Akın Faruk “İMKB’de İşlem Gören Sigorta Şirketlerinin 2006-2010 Dönemi Finansal Performanslarının Analizi”. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, 2013.
<https://dergipark.org.tr/tr/pub/mufad/issue/35637/396157>
- “Economic stress reprices risk: global economic and insurance market outlook 2023/24.”
Swissre, 2022. <https://www.swissre.com/institute/research/sigma-research/sigma-2022-06.html>.
- Ege İlhan, Saraç Bahadır. “The Relationship Between Insurance Sector And Economic Growth: An Econometric Analysis” *Mersin Üniversitesi, Niğde Üniversitesi* , 2011.
[https://www.ijeronline.com/documents/volumes/Vol2issue2/ijer20110202cversion\(1\).pdf](https://www.ijeronline.com/documents/volumes/Vol2issue2/ijer20110202cversion(1).pdf)
- “Eight Blockchain Startups Disrupting The Insurance Industry.” *Startus-insights*, 2022.
<https://www.startus-insights.com/innovators-guide/8-blockchain-startups-disrupting-the-insurance-industry/>.
- Eriş, Hüseyin. “Şanlıurfa Sağlık Turzmi Swot Analizi.” *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt 18, Sayı 71, 2019. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/756231>
- “Etherisc, Chainlink Veri Akışları Yoluyla Merkezi Olmayan Uçuş Sigortasını Başlattı.” *Cryptonews*, 2022. <https://tr.bitcoinethereumnews.com/blockchain/etherisc-launches-decentralized-flight-insurance-via-chainlink-data-feeds/>
- Ezgin Bahar. “Blockchain Teknolojisinin Bankacılık ve Finans Sektöründeki Kullanım Alanları” *Bahçeşehir Üniversitesi*. 2021.
- Faaliyet Raporları*, 2022 ve 2021, Ak Sigorta, 10 Ekim 2022
<https://www.aksigorta.com.tr/yatirimci-iliskileri/finansal-raporlar-ve-sunumlar/faaliyet-raporlari>
- Faaliyet Raporları*, 2022, Agesa Emeklilik, 10 Ekim 2022
<https://www.agesa.com.tr/i/Assets/pdf/30-09-2022-bagimsiz-denetim-raporu-konsolide-olmayan.pdf>
- Faaliyet Raporları*. 2021, Anadolu Sigorta, 10 Ekim 2022 <https://anadolusigorta.com.tr/yatirimci-iliskileri/finansal-bilgiler/faaliyet-raporlari?yearFilter=2021>
- Faaliyet Raporları*. 2021, Anadolu Sigorta, 10 Ekim 2022
<https://www.anadolusigorta.com.tr/yatirimci-iliskileri/finansal-bilgiler/faaliyet-raporlari?yearFilter=2022>

Faaliyet Raporları. 2022, Türkiye Sigorta, 10 Ekim 2022
<https://www.turkiyesigorta.com.tr/docs/default-source/finansal-bilgiler/faaliyet-raporlari/2022/2022-3-ceyrek-ozet-yk-konsolide-faaliyet-raporu.pdf>

Finansal Tablolar. Anadolu Hayat, 11 Ekim 2022
<https://www.anadoluhayat.com.tr/files/yatirimci-iliskileri/finansal-bilgiler/raporlar/2022/f30.09.2022%20Finansal%20Tablo%20ve%20Dipnotlar%20Konsolide.pdf>

Gelir ve Yaşam Koşulları Araştırması. 2021 Türkiye İstatistik Kurumu, 5 Kasım 2022
<https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Gelir-ve-Yasam-Kosullari-Arastirmasi-2021-45581#:~:text=T%C3%BCrkiye'de%20y%C4%B1ll%C4%B1k%20ortalama%20hanehalk%C4%B1,76%20bin%20733%20TL%20oldu.&text=T%C3%BCrkiye'de%20y%C4%B1ll%C4%B1k%20ortalama%20e%C5%9Fde%C4%9Fer,bin%20400%20TL'ye%20y%C3%BCkseldi.>

Gümüş, Sefer. Muhammet Suat Uzun. *Türk Sigorta Sektörünün Analizi ve Banka Kaynaklı Sigorta Pazarlaması.* İstanbul: Hiperlink Yayınları, 2012.

Gündoğdu, Aysel. *Herkese Göre Finans.* Ankara: Remzi Kitabevi, 2020: 91-92.

Güven, Vedat. Erkin Şahingöz. *Blokszinciri - Kripto Paralar - Bitcoin Satoshi Dünyayı Değiştiriyor.* İstanbul: Kronik Kitap, 2022.

Hızlı, Perçem Başak. “Sigorta sektörünün gelişimi, ekonomik büyüme üzerindeki etkisi ve Türkiye uygulaması.” *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İktisat Ana Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi*, 2007.
https://acikbilim.yok.gov.tr/bitstream/handle/20.500.12812/363741/yokAcikBilim_20229_9.pdf?sequence=-1&isAllowed=y.

IBNR tanımı, 2 Kasım 2022 <https://www.dunya.com/sectorler/sigortacilik/sigortada-ilave-karsilik-rahatsizligi-haberi-284027>

Kamilçelebi, Hatime. “Türkiye’de Sigorta Sektörünün Swot Analizi ve Bir Araştırma.” *Ekonomi Bilimler Dergisi*, Cilt 4, No 1, 2012. <https://dergipark.org.tr/en/pub/ebd/issue/4859/66844>

Kantur Habil. “How smart contracts can change the insurance industry: Benefits and challenges of using Blockchain technology”. 2018. Jönköping University, Jönköping International Business School, JIBS, Informatics. 28 ARALIK 2022
<https://www.google.com/search?q=How+smart+contracts+can+change+the+insurance+i>

[ndustry%3A+Benefits+and+challenges+of+using+Blockchain+technology&rlz=1C1GC
EB_enTR999TR999&oq=How+smart+contracts+can+change+the+insurance+industry%
3A+Benefits+and+challenges+of+using+Blockchain+technology&aqs=chrome..69i57.37
5j0j4&sourceid=chrome&ie=UTF-8](https://www.turkiyesigorta.com.tr/katilim-sigortaciligi/katilim-sigortaciligi-nedir/farklari)

Katılım Sigortacılığı Farkları, 16 Ekim 2022 <https://www.turkiyesigorta.com.tr/katilim-sigortaciligi/katilim-sigortaciligi-nedir/farklari>

Katılım Sigortacılığı Tanımı, 16 Ekim 2022 <https://www.turkiyesigorta.com.tr/katilim-sigortaciligi/katilim-sigortaciligi-nedir/tanimi>

Kavak Beşir, Cihangir Mehmet. “Sigorta Şirketlerinin Etkinlik Düzeylerinin Saptanması.” *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 2019. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/asead/issue/44114/534828>

Kayaköy Taş, Merve. “Dünya Sigorta Pazarında Türkiye’nin Yeri.” *İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt 14, Sayı 27, sayfa 133-148, 2015.

Koç, İdil Özlem. *Kurumsal Yönetim ve Sigortacılık Sektörü*. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık, 2015.

Konsolide Faaliyet Raporu. 27 Ekim 2022, Anadolu Sigorta, 11 Ekim 2022 <https://www.anadoluhayat.com.tr/files/yatirimci-iliskileri/finansal-bilgiler/raporlar/2022/f30.09.2022%20Finansal%20Tablo%20ve%20Dipnotlar%20Konso%20lide.pdf>

Kula Veysel, Kandemir Tuğrul, Baykurt Ender. “Borsa İstanbul’da İşlem Gören Sigorta ve Bes Şirketlerinin Finansal Performansının Gri İlişkisel Analiz Yöntemi ile İncelenmesi.” *Afyon Kocatepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 2016. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/akuiibfd/issue/24314/257660>

Kuşçu, Sinan ve Galip Afşin Revanoğlu. “Türkiye Sigorta Sektörü ve Analizi.” *International Conference on Eurasian Economies*, 2011. <https://avekon.org/papers/268.pdf>.

Lansiti, Marco, Karim R. Lakhani. “Blok Zinciri Hakkındaki Gerçekler.” Çev. Taner gezer, *Dijital Dönüşüm Blok Zinciri*. Ed. Harvard Business School Publishing Corporation. İstanbul: Optimist Kitap. 2021.

Mali Tablolar. 2022, Ray Sigorta, 12 Ekim 2022

https://www.raysigorta.com.tr/Cms_Data/Contents/RaySigortaDB/Media/YatirimciIliskileri/03_MaliTablolar/2022/3-Donem_Finansal_Tablo_2022.pdf

https://www.anadolusigorta.com.tr/Files/YatirimciIliskileri/FinansalBilgiler/MaliTablolar/2022/ANSGR_09_2022_Konsolide_Olmayan_Finansal_Tablo_Dipnotlar.pdf

Mill, Alfred. "Economics 101." Çev. Nurdan Soysal, *Ekonomi 101 Arz-Talep Dengesi ve Ekonomik Büyümeden Döviz Kurları ve Bankacılığa Kadar Ekonomi Hakkında Bilmeniz Gereken Herşey*. İstanbul: Say Yayınları, 2017.

Orhaner, Emine. *Sigortacılık*. Ankara: Siyasal Kitabevi, 2013.

Özcan, Hakan ve Nuriye Zeynep Ökten ve İbrahim Uzpeder. "Sigorta Sektörünün Yarattığı Kamusal Dışsallıklar." *Doğuş Üniversitesi Dergisi*, Cilt 22, Sayı 2, 2021.
<https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/1886597>.

Özel, Hasan Alp. "Ekonomik Büyümenin Teorik Temelleri." *Çankırı Karatekin Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, Cilt 2, Sayı 1, 2021.

Özertan Gökhan, Ateşagaoglu Orhan. "Türkiye Sigortacılık Sektörü ve Ekonomik Etki Analizi" 2022. *Türkiye Sigortalar Birliği*.
https://www.tsb.org.tr/media/attachments/T%C3%9CRK%C4%B0YE_S%C4%B0GORTACILIK_SEKT%C3%96R%C3%9C_EKONOM%C4%B0K_ETK%C4%B0_ANAL%C4%B0Z%C4%B0_RAPORU.pdf

Özgüven, Ali. *İktisat Bilimine Giriş*. İstanbul: Filiz Kitabevi 2011:392-393.

Özüdoğru, Haşim. "Türkiye'de Sigortacılıkta Sektörünün Değerlendirilmesi." *Bankacılık ve Finansal Araştırmalar Dergisi*, Cilt 4, Sayı 1, 2017.
<https://dergipark.org.tr/tr/pub/jobaf/issue/27640/291236>

Pala Osman. "BIST Sigorta Endeksinde CRITIC Ve MULTIMOOSRAL Tekniklerine Dayalı Finansal Analiz." *İzmir İktisat Dergisi*, Cilt 37, Sayı 1, 2021.
<https://dergipark.org.tr/tr/pub/ije/issue/68568/939532>

Parasız, İlker. *Büyüme Teorileri*. Bursa: Ezgi Kitabevi Yayınları, 2008.

Sektör Raporları. 2002 Türkiye Sigortalar Birliği, 3 Eylül 2022
https://www.tsb.org.tr/media/attachments/2002_Y%C4%B1l%C4%B1_Faaliyet_Raporu.pdf

Sektör Raporları. 2003 Türkiye Sigortalar Birliği, 3 Eylül 2022
https://www.tsb.org.tr/media/attachments/2003_Y%C4%B1l%C4%B1_Faaliyet_Raporu.pdf

Sektör Raporları. 2004 Türkiye Sigortalar Birliği, 3 Eylül 2022

https://www.tsb.org.tr/media/attachments/2004_Y%C4%B1l%C4%B1_Faaliyet_Raporu.pdf

Sektör Raporları. 2005 Türkiye Sigortalar Birliği, 3 Eylül 2022

https://www.tsb.org.tr/media/attachments/2005_Y%C4%B1l%C4%B1_Faaliyet_Raporu.pdf

Sektör Raporları. 2006 Türkiye Sigortalar Birliği, 5 Eylül 2022

https://www.tsb.org.tr/media/attachments/2006_Y%C4%B1l%C4%B1_Faaliyet_Raporu.pdf

Sektör Raporları. 2007 Türkiye Sigortalar Birliği, 5 Eylül 2022

https://www.tsb.org.tr/media/attachments/2007_Y%C4%B1l%C4%B1_Faaliyet_Raporu.pdf

Sektör Raporları. 2008 Türkiye Sigortalar Birliği, 7 Eylül 2022

https://www.tsb.org.tr/media/attachments/2008_Y%C4%B1l%C4%B1_Faaliyet_Raporu.pdf

Sektör Raporları. 2009 Türkiye Sigortalar Birliği, 7 Eylül 2022

https://www.tsb.org.tr/media/attachments/2009_Y%C4%B1l%C4%B1_Faaliyet_Raporu.pdf

Sektör Raporları. 2011 Türkiye Sigortalar Birliği, 8 Eylül 2022

https://www.tsb.org.tr/media/attachments/2011_Y%C4%B1l%C4%B1_Faaliyet_Raporu.pdf

Sektör Raporları. 2012 Türkiye Sigortalar Birliği, 8 Eylül 2022

https://www.tsb.org.tr/media/attachments/2012_Y%C4%B1l%C4%B1_Faaliyet_Raporu.pdf

Sektör Raporları. 2013 Türkiye Sigortalar Birliği, 8 Eylül 2022

https://www.tsb.org.tr/media/attachments/2013_Y%C4%B1l%C4%B1_Faaliyet_Raporu.pdf

Sektör Raporları. 2014 Türkiye Sigortalar Birliği, 8 Eylül 2022

https://www.tsb.org.tr/media/attachments/2014_Y%C4%B1l%C4%B1_Faaliyet_Raporu.pdf

Sektör Raporları. 2016 Türkiye Sigortalar Birliği, 10 Eylül 2022

https://www.tsb.org.tr/media/attachments/2016_Y%C4%B1l%C4%B1_Sektor_Raporu_Turkce.PDF

Sektör Raporları. 2017 Türkiye Sigortalar Birliği, 16 Eylül 2022

https://www.tsb.org.tr/media/attachments/2017_Y%C4%B1l%C4%B1_Sektor_Raporu_Turkce.pdf

Sektör Raporları. 2018 Türkiye Sigortalar Birliği, 20 Eylül 2022

https://www.tsb.org.tr/media/attachments/2018_Y%C4%B1l%C4%B1_Sektor_Raporu_Turkce.pdf

Sektör Raporları. 2019 Türkiye Sigortalar Birliği, 18 Aralık 2022

https://www.tsb.org.tr/media/attachments/2019_Y%C4%B1l%C4%B1_Sektor_Raporu_KHzzast.pdf

Sektör Raporları. 2020 Türkiye Sigortalar Birliği, 20 Eylül 2022

https://www.tsb.org.tr/media/attachments/2020_YILI_SEKT%C3%96R_RAPORU.pdf

Sektör Raporları. 2021 Türkiye Sigortalar Birliği, 18 Aralık 2022

https://www.tsb.org.tr/media/attachments/TSB_SEKTOR_TR21_2807.pdf

Sevimoğlu Tuğba. “Covid-19 Salgınının Türkiye’deki Sağlık Sigortası Sektörüne Etkileri” 2022.

Başkent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. 16 Aralık 2022.

<http://acikerisim.baskent.edu.tr/handle/11727/6820>

Sigorta Sektörü Faaliyet Raporu. 2015 , SEDDK, 10 Eylül 2022

<https://seddk.gov.tr/upload/Seddk/Sigortac%C4%B1l%C4%B1k%20ve%20BES%20Faaliyet%20Raporlar%C4%B1/Piyasa%20Analiz%20Raporlar%C4%B1/2015-Sigortacilik-Sektoru-Piyasa-Analiz-Raporu.pdf>

Sigortacılık Sektöründe Blockchain. Insurtech, 25 Aralık 2022

<https://fintechistanbul.org/2018/03/05/sigortacilik-sektorunde-blockchain/>

Sigortada Davranışal İktisadın Etik Sınırları, 1 Aralık 2022

<https://sigortacigazetesi.com.tr/sigortacilikta-davranissal-iktisadin-etik-sinirlari>

Şenyiğit, Yiğit Bora. *Sigortacılıkta Finansal Raporlama*. İstanbul: Nisan Kitabevi, 2011.

Taner, Berna. Akkaya, Cenk. *Sermaye Piyasası Faaliyet Alanı ve Menkul Kıymetler*. Ankara: Detay Yayıncılık, 2016.

Taşkın, Ercan ve Yelda Şener. “Küreselleşme Sürecinde Türk Sigorta Sektörünün Önüne Çıkabilecek Sorunlar, Bu Sorunları Aşabilmek İçin Alınması Gereken Önlemler - Global Normlu Sigorta Sektörü.” *Reasürör Dergisi*, Sayı 51. 2004.

Teambrella Sigorta Şirketi, 14 Aralık 2022 <https://fintechistanbul.org/2016/09/10/bitcoin-tabanlı-sigorta-sirketi-teambrella>

Temel Sigorta Eğitimi, 2021 Türkiye Sigorta, 12 Ekim 2022 <https://akademi.turkiyesigorta.com.tr/turkiyesigorta/eep/main/catalog/filter?keyword=sigorta>

Temur, Abdülhaim. “Türk Sigorta Sektöründe İstihdam ve Sektör Çalışanlarının Sosyo–Ekonomik Yapısı Üzerine Bir Alan Araştırması.” *İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Çalışma Ekonomisi Ve Endüstri İlişkileri Anabilim Dalı Doktora Tezi*, 2007. <http://nek.istanbul.edu.tr:4444/ekos/TEZ/43150.pdf>.

Tunca Sezai, Sezen Bülent. “Sigorta İşlemlerinde Blokzincir (Blockchain) Teknolojisi Uygulamaları” *Bankacılık ve Sigortacılık Araştırmaları Dergisi*, BSAD, Sayı 14, 2020. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1261486>

Tüleykan, Hayrettin ve Yeliz Demirci. “Sigortacılık Sektörü İle İnsani Kalkınma Endeksi Arasındaki İlişkinin Analizi: 1985-2017.” *Üçüncü Sektör Sosyal Ekonomi Dergisi*, Cilt 55, Sayı 1, 2020. http://www.makalesistemi.com/panel/files/manuscript_files_publish/e61942b4897972dd6a60f8037db34c7c/6bded1af29d54b7f31c89b61444ea178/2c931b786a9b29f.pdf.

Türk Ticaret Kanunu Tanımı, 12 Aralık 2022 <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/5.3.6762.pdf>

Türkiye Ekonomik Yapısı Dersi Ders Notları Lorenz Eğrisi, Prof. Dr. Hasan Hüseyin Aksoy

Vural Sündüz. “Covid-19 dönemindeki Makro-Ekonomik Koşulların Sigorta Sektörü Üzerindeki Etkisi: Seçili AB Ülkeleri ve Türkiye karşılaştırmalı analizi” Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, 2022.

Yenisu Ersin. “Sigortacılık Sektörü ve Ekonomik Büyüme İlişkisi.” *Finans Ekonomi ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, Cilt4, Sayı2. 2019. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/765318>

Yuca, Hamdullah. *Bankacılık sektöründe takipteki krediler-teminat ilişkisi*. Cinius Yayınları, 2022.

Zhao Lanqing. “The Analysis of Application, Key Issues and the Future Development Trend of Blockchain Technology in the Insurance Industry” 2020. Bishop Allen Akademisi, Toronto, Kanada. 28 ARALIK 2022.

<https://www.scirp.org/journal/paperinformation.aspx?paperid=98240>

Zortuk, Mahmut ve H. Feyyaz Ebeoğlu. “Seçilmiş Geçiş Ekonomilerinde İnsani Kalkınma ve Sigorta İlişkisi: Ampirik Bir Çalışma.” *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2016. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/347671>.

